FX 641 Klal

75/5

SZERMESTER

* Szárító árbocok a 4. oldalon *

* Strandra, nap-vitorla * Kerítés fából *

* Helyben kocogás kerékpárral *

* Láncfűrész * Vakolatfestés * Reffelt roló *

* „Nemzetközi" tv-antennák * Fémkereső *

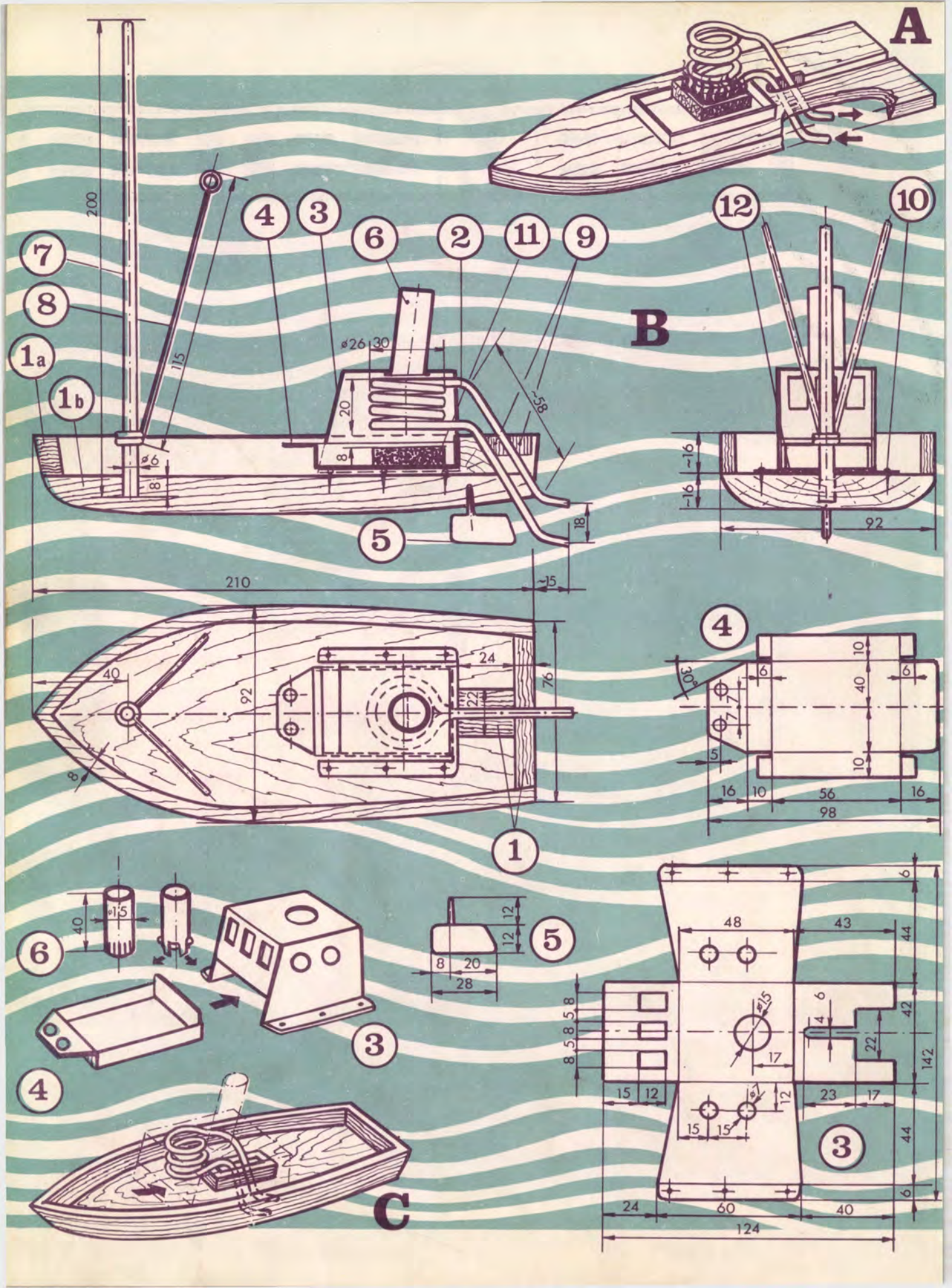
A
B
C
200
115
7
8
1a
1b
4
3
6
2
11
9
12
10
5
1
ø26
30
20
8
ø6
8
~58
18
~16
~16
92
210
~15
40
92
24
22
76
8
30°
6
6
40
7
7
5
10
10
16
10
56
16
98
12
12
8
20
28
ø15
40
48
43
6
44
42
14,2
44
6
24
60
40
124
15
12
23
17
15
15
17
22
4
6
ø7
12
3

Nemcsak a gyermekek, hanem a felnőttek is szeretnek játszani — a gyerekekkel együtt meg különösen. E cél érdekében sokszor magunk állítunk össze — a gyermekek segítségével — kisebb játékokat, amelyek készen nem is mindig vásárolhatók meg. Az ilyen játékszereket különösen kedvelik a kisgyerekek, hiszen azokat az „apuval együtt készítették". A szemközti színes borítónk rajzai alapján összeállítható kis gőzhajóval például emlékezetessé tehetjük a vízparti nyaralást. A modell összeállítása, majd a „kazán" befűtése felnőttek feladata, ám a hajócska vízre bocsátása, a „navigáció" már közös játék.

REAKTÍV GŐZÖS

Munkánkat

A HAJÓTEST

kialakításával kezdjük. A test körvonalát rajzoljuk fel egy 15 mm vastag, 110×210 mm-es deszkára, majd az alá szegezzünk egy másik, azonos méretű darabot. A feleslegesen túlnyúló részeket lyuk-, vagy lombfűrésszel vágjuk le. A két egyforma darab közül az egyik a hajó feneke (1a), a másik pedig — miután kivágjuk a középső részét — az oldala (1b) lesz. A magasított oldalakat hátul lezáró farlécet (1c) a leeső deszka hulladékból, vagy 10×15 mm-es lécből vágjuk ki. A hajótest oldalát Palma Rekorddal és vékony, hosszú szegekkel erősítsük, ragasszuk a fenéklapra, majd két deszkalap közé fogva préseljük össze.

Amíg a ragasztó szárad, alakítsuk ki a kazánt is befogadó kormányházat (3). Anyaga 0,5 mm-es sárgaréz lemez. A kiterített rajz alapján vágjuk ki a felépítményt alkotó darabot, majd a szellőző ablakok kialakítása után hajlítsuk le a kormányház oldalait. Az egymáshoz kapcsolódó éleket forrasztással rögzítsük. Hasonló módon készítsük el a tűztér kihúzható tepsijét (4), valamint a kéményt (6) is. A kormánylapátot (5) vastagabb, 1,5 mm-es sárgaréz lemezből vágjuk ki, hogy a tüskéjét később a hajótestbe üthessük. A lapátot vékonyabb lemezből is kivághatjuk, ám akkor élére tengelyként egy vékony, kb. 25 mm hosszú szeget kell forrasztanunk.

A HAJTÓMŰ

kis modellünk „lelke" — 3 mm átmérőjű rézcsőből hajlított spirál (2), amelynek végei a víz alá nyúlnak. A csövet hajlítás előtt töltsük meg finom, száraz homokkal, ütögetve tömörítsük. Utána a cső két végét fadugóval zárjuk le, hogy hajlításkor a cső fala ne horpadjon be. A vízcsövet csavarjuk satuba szorított, kb. 20 mm átmérőjű farúd köré. A csőspirál négy menetű, szárai 90—90 mm hosszúak. E szárakat hajlítsuk kb. 60 foknyira lefelé, végüket pedig újból vízszintesre. A homok eltávolítása után a csövet nyomjuk a kormányház hátsó oldalán vágott nyílásba, majd forrasszuk a lemezhez. A csőspirál és a kémény nyílásának középpontja egy vonalban legyen!

A hajó darujának árbocát (7) hurkapálcából alakítsuk ki. A pálca egyik végét — a közepétől kezdődően — reszeljük kissé kúposra. A két emelőgémet (8) 1,2 mm vastag huzalból hajlítsuk meg, húzzuk az árbocra, majd e szerelvényt ragasszuk a hajótest orrában levő vakfuratba.

Ekkor kell eldöntenünk, hogy a „hajógépet" magában foglaló kormányházat a fedélzet közepére (A, C), avagy a farhoz közel helyezzük el (B), mert a két csőszár kivezetéséhez szükséges nyílást ennek megfelelően kell kialakítanunk. A kormányház mögött fűrészeljük be a hajótestet, s illesszük helyére a kormányházat, helyét meg jelöljük át a fedélzetre. A kormányház alá tegyünk 2 mm vastag hőszigetelő azbesztlemezt, majd apró szegekkel mindkettőt rögzítsük a fedélzetre. A hajó feneke alá nyúló vízcsöveket fabetétekkel (9) támasszuk ki. A kormánylapátot közvetlenül a vízcsövek előtt üssük a hajófenékbe. Ha viszont a hajógépet középre helyezzük, a kormánylapátot a csővégek mögé erősítsük fel.

Gőzösünk mutatósabb lesz, ha befestjük. Mégpedig a test vízvonal alatti részét vörös Standolittal, a hajótest oldalát (azaz mellvédjét) kívül-belül szürke Wallkyddal, felső élét fekete iskolatábla-zománccal. A fedélzetet hagyjuk meg natur színében, s csónaklakkal vonjuk át. A kormányházat és az árbocdarut fehér Kalorfix zománccal, a vízcsövek látható részét pedig hőálló ezüsttel fújjuk be, mert ezek a festékek hő-

Folytatás a 3. oldalon.

SZERMESTER

A MAGYAR KOMMUNISTA IFJÚSÁGI SZÖVETSÉG KÖZPONTI BIZOTTSÁGÁNAK BARKÁCSOLÓ FOLYÓIRATA

1975. 5. szám, XIX. évfolyam
Főszerkesztő: SZŰCS JÓZSEF

Szerkesztőség:
1051 Budapest, V. ker., Münnich Ferenc utca 15.
Telefon: 317-324

Postaküldemények: 1361 Budapest, 501 Pf. 34

Tanácsadó szolgálatunk:
1054 Budapest V., Beloiannisz u. 10.
Telefon: 120-787

Kiadja az Ifjúsági Lapkiadó Vállalat
Felelős kiadó: Dr. PETRUS GYÖRGY

Kiadóhivatal: 1374 Budapest, VI., Révay utca 16. Telefon: 116-660. Megjelenik havonta egyszer. Terjeszti: a Magyar Posta. Előfizethető bármely postahivatalnál, a kézbesítőknél, a Posta Hírlap üzleteiben és a Posta Központi Hírlap Irodánál (KHI, 1900 Budapest, V., József nádor tér 1.) közvetlenül vagy csekkbefizetési lapon (csekkszámlaszám 215—96. 162.)

Előfizetési díj: negyedévre 12,— Ft, fél évre 24,— Ft, egész évre 48,— Ft

Közlésre alkalmatlan kéziratokat, képeket, rajzokat nem őrzünk meg és nem juttatunk vissza

Index: 25 213

75.1130 Az Athenaeum Nyomda rotációs mélynyomása. A borító offsetnyomás

Felelős vezető: SOPRONI BÉLA vezérigazgató

A TARTALOMBÓL:

KERTKEDVELŐKNEK
Ruhaszárítás árbocon . . . 4
Kerítés, fából 15
Láncfűrészek 28
HÉTVÉGI HÁZ, CSALÁDI HÁZ
Vakolatfestés 20
Reffelt roló 22
TÚRÁRA – TÁBORBA
Nap-vitorla 10
Praktikus ötletek 11
HÍRADÁSTECHNIKA
Dia kép-hang vezérlő . . . 2
Nemzetközi tv-antennák . . 6
Fémkereső 24
ÜGYESKEZŰEK
Pöfögő gőzhajócska 1
Képfóliázás 12
Helyben járó kerékpár . . . 30
MŰHELYBE
Ipari színjelek 32
FOTÓSOKNAK
Filmbefűző 14
NŐP 5
ÖTLETPARÁDÉ 8

1975/5

Diavetítő és magnó SZINKRON-VEZÉRLŐ

Már 1972 januári számunkban ismertettünk egy elektronikus vezérlőberendezést a vetített diaképek és a hozzájuk tartozó, magnóra mondott szöveg szinkronban váltásához (Tesla B—42 magnó és J—24 „Aspektomat" vetítő használatával). Újabb — egyszerűbb, kevesebb alkatrészt tartalmazó, ezért olcsóbb —, de hasonló rendeltetésű berendezésünk már kisebb befektetéssel is elkészíthető.

A teljesen automatikus hangos vetítéshez a következő berendezések szükségesek: távirányítós diavetítő, magnetofon és egy, az ezek együttműködését vezérlő berendezés, amelynek elkészítését ismertetjük (1).

Vezérlő berendezésünk tulajdonképpen a magnetofonszalagon tárolt diaváltó impulzusokat adja. A magnetofonszalagot a berendezés kombinált feje előtt vezetjük, ezért a magnetofon mellett kell elhelyeznünk. Segítségével a magnetofonszalag második sávjára vesszük fel, illetve a vetítés során „lejátszuk" a diakép továbbításához szükséges impulzusokat.

1

A VEZÉRLŐ BERENDEZÉS

Az anyagjegyzékben felsorolt alkatrészeket és áramköri elemeket a kapcsolási rajz (4) alapján szereljük egy 110×50 mm-es alaplemezre. A kapcsolási rajzon világító dióda jelzi a K1 kapcsoló, és így a berendezés bekapcsolt helyzetét. Ilyen dióda azonban nehezen szerezhető be, helyette 24 V-os jelzőlámpát alkalmazhatunk. Az 5. ábrán a jelzőlámpás kapcsolási részlet látható. (Az izzó teljesítményfelvételét a transzformátor megválasztásakor vegyük figyelembe!) A jelzőlámpa, a kapcsolók és a kombinált magnetofon fej kivételével valamennyi alkatrész az alaplemezre forrasztható (2). A szerelőlap nyomtatott áramköri lemezből, vagy megfelelő méretű, „csőszegecselt" bakelit lemezből egyaránt kialakítható.

Az alaplemezre forrasztott áramköri elemeket 155×90×50 mm-es alumínium lemezből készült házba építsük. A ház tetején a beszerelés előtt készítsük el a jelzőlámpa, a kapcsolók és a kombinált fej felszereléséhez szükséges furatokat (6).

VEZETŐHENGEREK

A magnetofonszalag vezetéséhez 3,5 mm átmérőjű, 7 mm hosszú sárgarézcsőből, (golyóstollbetét) készítsünk két görgőt, melyekre alul és felül erősítsünk egy-egy rész- vagy műanyagtárcsát. A vezetőhengereket két darab, M 3×30-as csavarral szereljük az alumíniumfedélre. A csavarokhoz tartozó anyákkal a magnetofonszalag vezetésének a magassága is beállítható. A két vezetőhenger közé szereljük fel — L alakúra hajlított rézlemez segítségével — a kombinált magnetofonfejet. A meghajlított lemez függőleges szárába készítsünk nyílást az árnyékolt vezeték számára. A kombinált fej lefedéséhez ugyancsak rézből hajlított lemezt használjunk, melyet két, 26 mm hosszú távtartó csövön át becsavart M 3-as csavarral szereljünk a fedélre (3).

A fedélre szereljük a kapcsolókat és az izzót is, majd az alaplapból kivezetett huzalokat forrasszuk a fedélre szerelt alkatrészekhez.

Hogy vezérlő berendezésünket különböző típusú magnetofonokhoz is használhassuk, célszerű állítható magasságú lábakkal ellátni. A lábakhoz két, 300 mm hosszú, 3 mm vastagságú, L alakúra (120—180 mm osztással) hajlított alumínium lemez szükséges. A 120 mm-es száron a felerősítéshez készítsünk furatokat, melyeken keresztül a lábakat szárnyasanyával ellátott csavarokkal erősíthetjük a dobozhoz.

ÖSSZEKAPCSOLJUK A KÉSZÜLÉKEKET

Mielőtt a készüléket üzembe helyezzük, az egyenirányító pozitív és negatív pólusán ellenőrizzük a feszültséget, ami 18—20 V lehet. Méréskor a K1 kapcsoló „lejátszás" helyzetben álljon! A kombinált fejen mért feszültség értéke a K1 kapcsoló „felvétel" helyzetében 1 V.

A vezetőhengereket úgy állítsuk be, hogy a berendezés kombinált feje a magnetofonszalag második sávjára vegye fel az impulzusokat. Ha a beállítást elvégeztük, a vezérlő berendezés kombinált fején is vezessük át a szalagot. A magnetofont „lejátszás", a készülék K1 kapcsolóját „felvétel" állásba helyezzük. Így hallhatjuk a magnetofonszalagra előzőleg felvett szöveget, vagy zenét.

Amikor a szöveg szerint képváltás következne, a vezérlőberendezés K2 kapcsolóját (nyomógombját) rövid

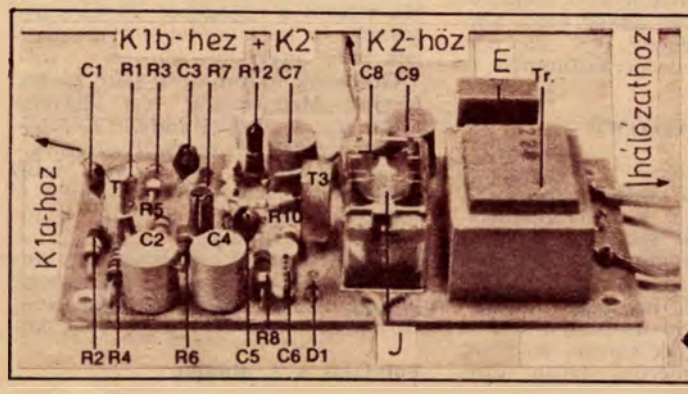

2

3

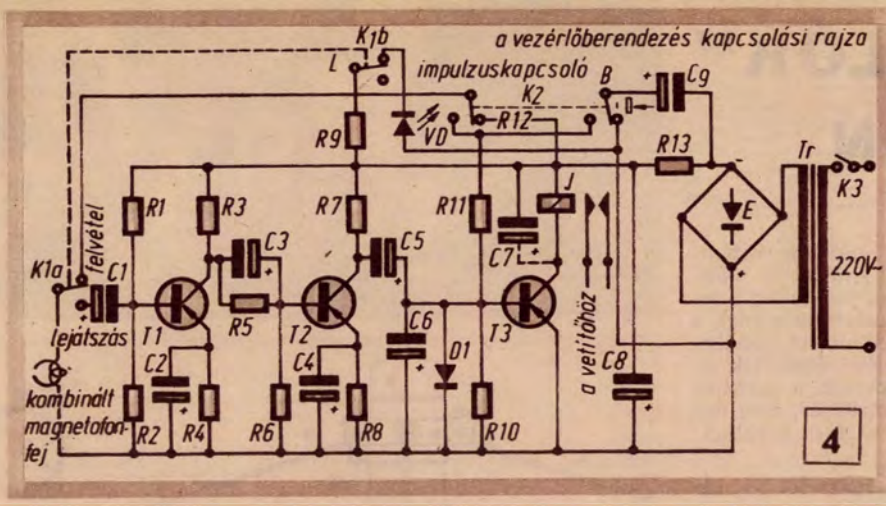

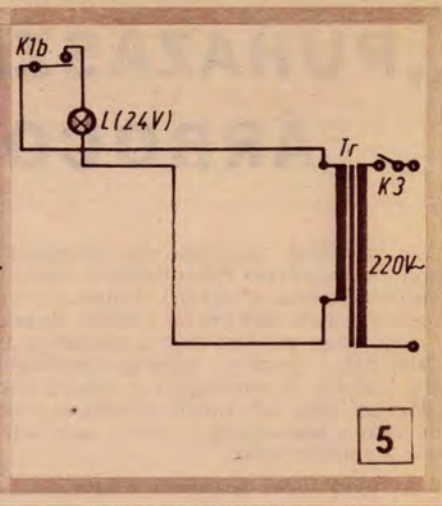

időre nyomjuk le. A nyomógomb ismételt működtetésével a megfelelő helyeken vesszük a magnetofonszalagra a diaképváltás impulzusait. Amikor a kísérőszöveg egészére felvettük a mágneses jeleket, a szalagot tekerjük vissza. A vezérlő berendezést ezután csatlakoztassuk a diavetítő távirányítójához. A berendezés K1 kapcsolóját állítsuk „lejátszás" helyzetbe. A magnetofon indítása után a szöveg lejátszása és a képváltás automatikusan és szinkronban történik.

ALKATRÉSZJEGYZÉK:

Ellenállások: R1 220 kohm, R2 39 kohm, R3 3,2 kohm, R4 1,2 kohm, R5 220 kohm, R6 5,6 kohm, R7 2,2 kohm, R8 1 kohm, R9 2,2 kohm, R10 12 kohm, R11 1 kohm, R12 1 kohm, R13 390 kohm, (valamennyi 0,5 W-os).

Kondenzátorok: C1 10 μF/12 V, C2 100 μF/12 V, C3 10 μF/12 V, C4 100 μF/12 V, C5 10 μF/12 V, C6 1 μF/12 V, C7 100 μF/25 V, C8 250 μF/25 V, C9 100 μF/25 V.

Diódák: D1 OA 1182, OA 1180.

Egyenirányító (E): 30 V 300 mA (4 db AY 101 dióda, Graetz kapcsolásban)

Tranzisztorok: T1 AC 125 (OC 1075, OC 1070, OC 1071), T2 AC 128, T3 OC 1074 (OC 1079, AC 128).

Hálózati transzformátor: 220/12 V, 250 mA.

Jelfogó: (J) 1×1 12 V, 300—1000 ohm.

Kombinált magnetofonfej: kis ohmértékű tranzisztoros magnetofonfej (pl. MK magnetofonfej: Ezermester boltokban kapható.)

Kapcsolók: K1: Kétállású átkapcsoló, K2: kétáramkörös nyomógomb, K3: hálózati kapcsoló.

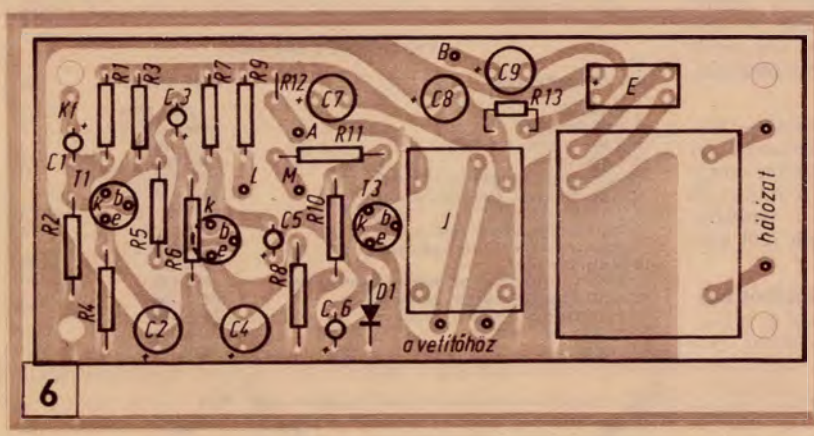

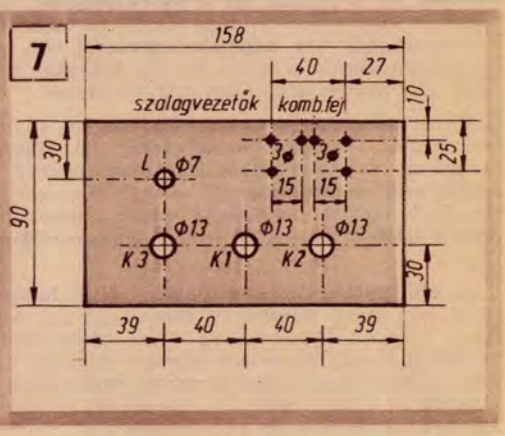

Folytatás az 1. oldalról.

állóak. A modell kéményének színe fekete.

ÍGY MŰKÖDIK

A kész hajómodellt először kádban próbáljuk ki. Ha jól dolgoztunk, a vízrebocsátott hajó nem dől sem jobbra, sem balra. Ám ha mégis előfordulna, a kis hajótestet a fedélzetbe ütött szeg köré tekert forrasztóónnal trimmeljük (azaz egyensúlyozzuk) ki. A hajót ezután emeljük ki a vízből, húzzuk ki a tűztér tepsijét, s tegyünk annak közepére egy Metakockát (11), s azt gyújtsuk is meg. A tepsit toljuk vissza a helyére, az égő Metakockát pedig egy huzallal igazítsuk pontosan a csőspirál alá. Modellünket újból tegyük a vízre, s a hajócska kis idő múlva lassan megindul, majd egyre gyorsabban halad. Ugyanis a csőspirálban felmelegedő víz gőzzé alakul, ami a felső csövön keresztül fúvódik hátra, ellenereje, reaktív ereje pedig előre tolja a hajócskát. A gőzképződés folyamatos, mert a vízutánpótlás az alsó csövön áramolhat be. Gőzösünk mindaddig halad, ameddig a Metakocka ég.

A „megbénult" modellt vegyük ki a vízből, de a lemeztepsit még ne húzzuk ki, mert megégetheti ujjainkat. Újabb Metakockát csak kihűlt tepsibe tegyünk. Ezt a műveletet soha se bízzuk gyermekre! A kormánylapátot még a vízrebocsátás előtt állítsuk kívánt helyzetbe, nehogy modellünk megszökjön, hanem inkább nagy ívben körözzön.

U. R. D. S.

„RUHAZÁSZLÓK" ÁRBOCON

A műszálas textíliák elterjedésével nőtt az otthoni könnyen mosható ruhaneműink száma. Ám a kis alapterületű (főként házgyári) lakásban kevés hely akad a teregetésre (sok helyütt már eleve nincs szárítóhelyiség), s a régi, nagy padlást még a családi házakban is mindinkább háló-, vendég-, vagy gyermekszobává alakítják át. Ugyanakkor a centrifugázás erősen lerövidíti a szárítási időt, így nem feltétlenül szükséges a szárítótér, elég egy délután a szabadban, s estére már helyükre is kerülhetnek a ruhadarabok.

A rövid idejű szárításhoz különösen megfelel az udvari **szárító-árboc.** Olyan, mint a Major Sándor ózdi olvasónk által javasolt (fényképpel, rajzzal illusztrált ötletéért 250,— Ft-os vásárlási utalvány jutalomban részesült), ami még a nyár beköszönte előtt elkészíthető. (Egy más szerkezetű szárító-árbocot 1965. évi 5. számunk 16. oldalán már ismertettünk.)

Az újszerű ruhaszárító egy vasárbocra (csőre) szerelt ernyővázszerű szerkezet, amely négy, távtartó lécekkel is ellátott szárnylécből és négy merevítő rúdból áll. A „szárító ernyő" a vascsövön körbeforgatható és fel-le eresztheto. Talajközelbe eresztve a szárításra kényesebb ruhaneműk (pl. kötött holmik) nemcsak ráakaszthatók, hanem huzaljaira szétterítve, fektetve is száríthatók.

Az állvány elkészítése

A 100 mm átmérőjű és 2600 mm hosszú vascsőre (1) négy darab negyedívnyi, abroncsból hajlított **alsó bilincsel** (5) szereljük fel a **szárnyléceket** (2). A csőhöz rögzített szárnylécekre négy darab **távtartó lécet** (7) csavarozzunk egy-egy **kapupántcsavarral** (14). A távtartók felcsavarozásakor a lécek alá kis faékeket helyezhetünk, hogy a felületek egymáson felfeküdjenek.

A szárnylécekre — külső végeiktől kb. 10 cm-re —, abroncsacélból hajlított **kengyeleket** (6) csavarozzunk. A kengyelek szorítócsavarja (12) csapszegként tartja majd a **merevítő vasrúdjának** (3) behajlított végét. A merevítő vasrudak másik behajlított végét akasszuk a vascsőre szerelt **felső bilincsek** (9) összefogó **csavarjainak** (13) szárára.

Az elforgatható tartóbilincseket 2 db, laposacélból hajlított, kör alakú **pánttal** (4) támasszuk alá, majd a kihajlított füleken keresztül M 6-os szárnyasanyákkal (11) szorítsuk össze. A csavarkötések oldásával az egész „ernyő" a vasrúdon óvatosan fel-le csúsztatható. A szárnylécekbe — a rajz szerint — egymástól egyenlő távolságra csavarozzunk 6—6 db ruhahorgot (10).

A szerkezet faléceit lakkozzuk be csónaklakkal, a vascsövet és a merevítő rudakat pedig alapozzuk kétszer és fessük át Trinát alapozóval, ill. zománccal. A festék megszáradása után feszítsük ki a kb. 50 m összhosszúságú ruhaszárító zsigenet. A vascső tetejébe szorítsunk „galléros"-, műanyagból vagy fából készült dugót, sapkát (8), hogy az esővíz ne folyhasson a csőbe.

Az árbocot összeszerelés előtt állítsuk 50 cm mély, minél szűkebb gödörbe, téglادarabokkal ékeljük ki, s a gödröt betonnal töltsük meg. A beton megkötése után szereljük fel az „ernyőt" és jó időben máris száríthatjuk kimosott ruháinkat.

A borítólapunkon bemutatott szárító-ernyő szerkezete csak hasonló az itt leírtakéhoz. Ám az bonyolultabb, mert összecsukható, viszont ebből adódóan télen, vagy használaton kívül kis helyen tárolható.

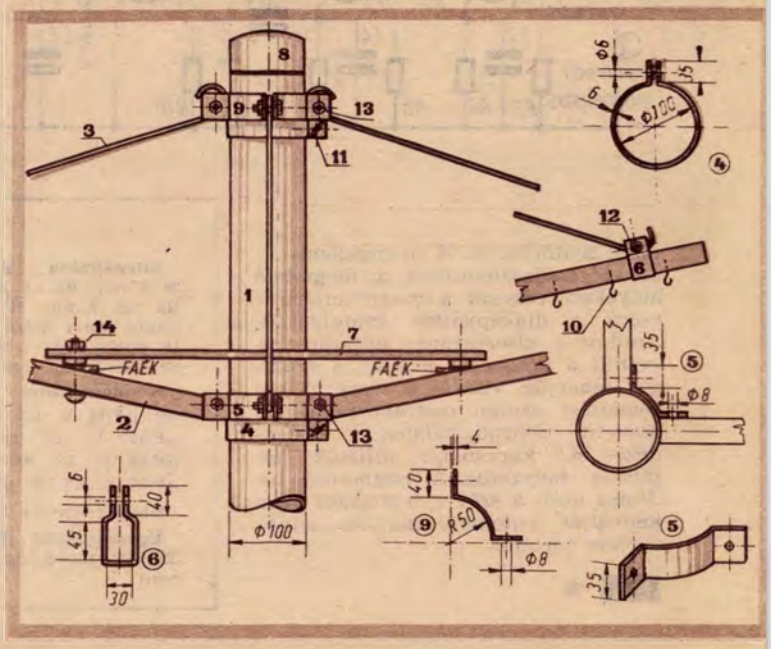

ANYAGSZÜKSÉGLET

Jel	Megnevezés	Méret/mm	Db
1	Vascső	∅ 100×2600	1
2	Fenyőfaléc	2000×45×30	4
3	Vas- vagy acélrúd	∅ 8×1850	4
4	Laposacél	360×25×6	2
5	Abroncsvas (lemezszalag)	900×35×2,5	
6	Abroncsvas (lemezszalag)	1000×35×2,5	
7	Távtartóléc	550×35×10	4
8	Műanyag- vagy fadugó	∅ 100×70	1
9	Abroncsvas (lemezszalag)	900×35×2,5	
10	Ruhahorog	2,5×30	28
11	Hatlapfejű csavar szárnyasanyával	M 6×50	2
12	Hatlapfejű csavar anyával	M 6×35	4
13	Hatlapfejű csavar anyával	M 8×50	8
14	Kapupántcsavar	M 6×80	4

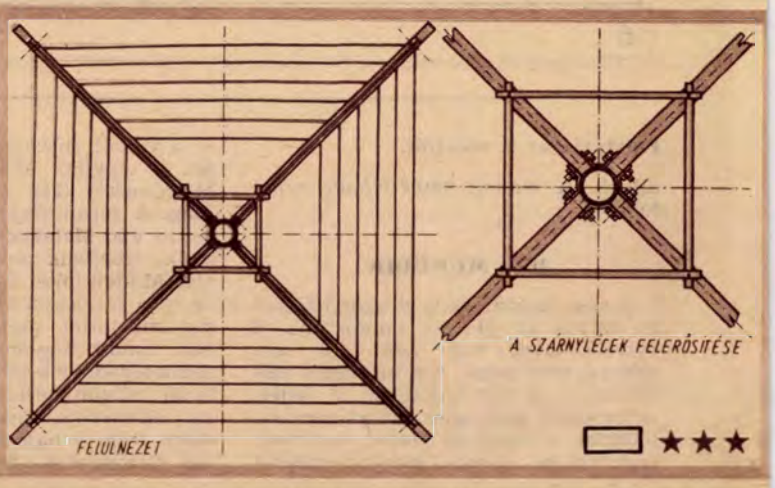

★★★

BÚTOR-PAPUCS GUMICSŐBŐL

Egy-egy kisebb ládának (virág-, szemetes-, szennyes- stb. ládának) is érdemes kis lábakat készíteni, hogy azok a láda alját távol tartsák a padlótól, a nedves földtől. Erre a célra a fa vagy műanyag lábak helyett megfelelnek gumicső darabkák is. Vastagfalú gumicsőből vágjunk le mintegy 100 mm hosszú darabokat. Belülről kifele mindegyiken szúrjunk át egy kisméretű fedéllemez-szeget és úgy üssük azokat a láda négy sarka alá.

Kis bútorok csúsztató nélküli lába alá is jó ez a megoldás.

REJTETT VETÍTŐASZTAL

Kisméretű szobában nehéz megfelelő helyet találni a vetítőállvány számára, s gondot okoz annak használaton kívüli tárolása is. Állvány helyett ötletes megoldást ajánlunk.

Egy képet, fotót úgy keretezzünk be, hogy vastag deszkahátlapja legyen. A kép leendő helyén a falra is erősítsünk egy keretet. A képet és a keretet alul kapcsoljuk össze csuklóspánttal és felül két tartólánccal. A vízszintesre billentett képre helyezhető a gép, s a vetítés befejezése után az „állvány" a falhoz hajtva rejthető el, hogy csak a kép látsszék.

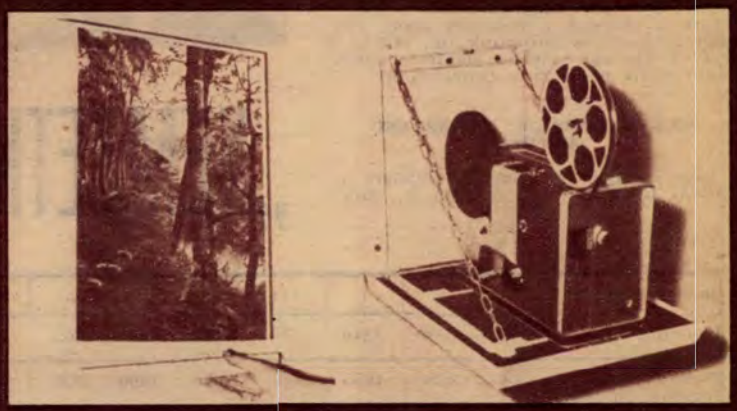

TÉGLA-IGAZÍTÁS ACÉLTENYÉRREL

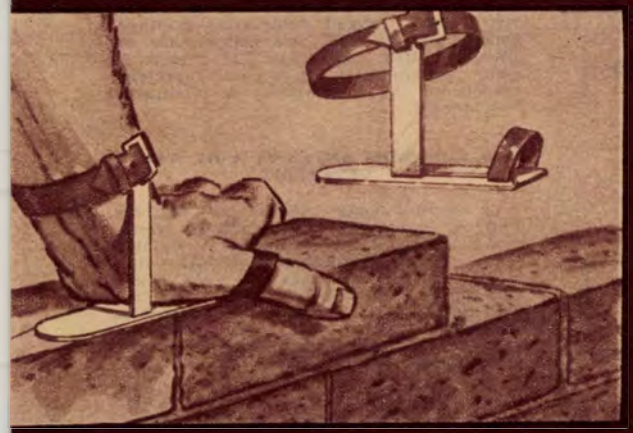

Téglafal rakásakor alapvető követelmény, hogy a sorok felülete is síkba kerüljön. A téglákat sokszor még kifeszített zsinór mellett sem sikerül egy síkba rakni, mert egyik-másik tégla vastagabb, vagy jobban bele nyomódik a habarcsba.

Készítsünk fémlemezből egy „acél-tenyeret", amelylyel egy új tégla felhelyezésekor rátámaszkodhatunk az előzőre is. Így meggátoljuk, hogy az éppen lerakott darab lejjebb süllyedjen, vagy kiálljon a sorból. A tenyér természetesen oldalirányú igazításokhoz is jó!

GYALUPAD-PÓTLÓ BAK

Nagyméretű deszkák, bútorpanelek, ajtólapok megmunkálásakor nehéz a munkadarab szilárdan rögzítése. Ám ha van egy bakunk, könnyen megoldhatjuk a rögzítést. Egy 50×100 mm keresztmetszetű hevederlécből vágjunk le 40–50 cm hosszú darabot, s közepét a rajzon látható módon réseljük fel. Készítsünk hozzá egy ugyancsak 10 fokos lejtésű s beleillő éket is. Ha a réselt darabot a bakra kapupántcsavarozzuk, abban a munkadarab az ékkel kifogástalanul rögzíthető lesz.

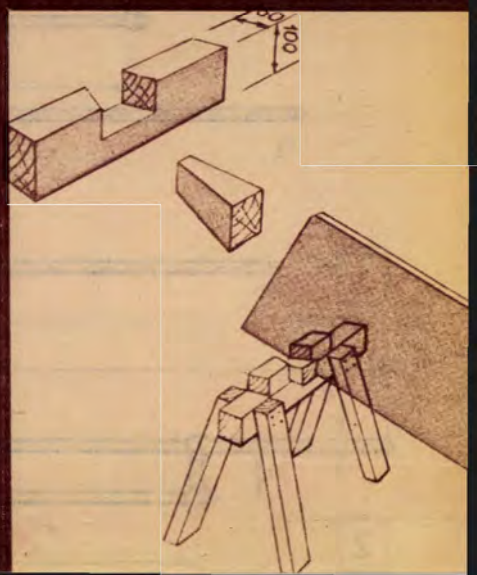

FERDE POFA – CSŐBŐL

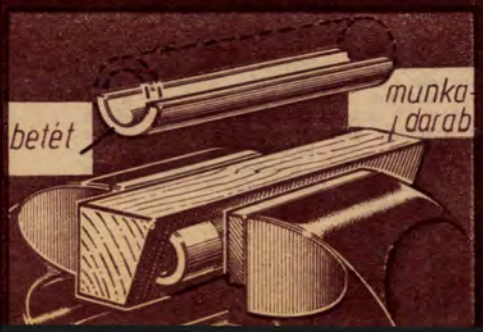

Lejtős oldalú munkadarabok beszorításakor a satupofák nem fogják meg az anyagot, ezért nem lehetséges a megmunkálás. Egyszerűen segíthetünk a bajon. Egy csődarabot hosszában fűrészeljünk ketté és beszorításkor ezt a félcső darabot helyezzük a satupofa és a lejtős munkadarab közé.

Távolsági tv-vétel

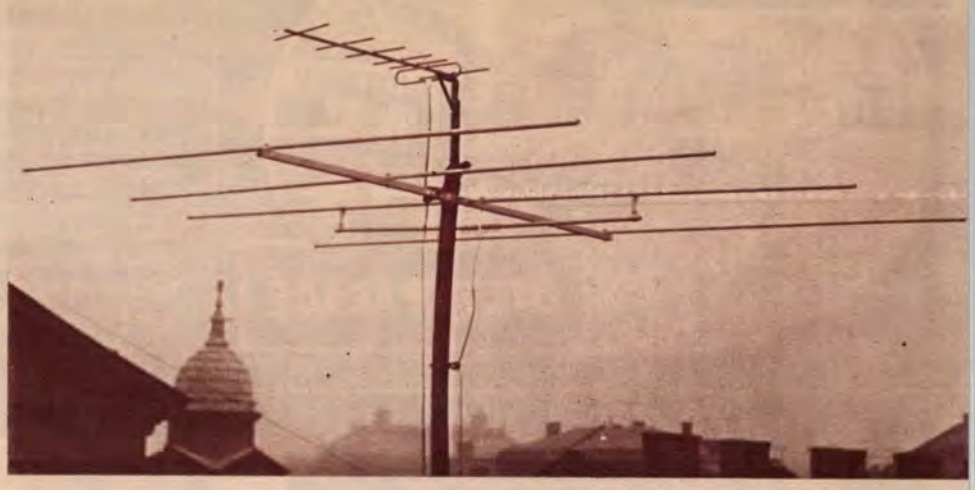

„NEMZETKÖZI" TV-ANTENNÁK

Hazánkban és a szomszédos országokban mind több tv-állomás sugároz két-három programot. S egyre több a központi adóállomások műsorát közvetítő, reléző „alállomások" száma is. Hiszen ismert, hogy a tv frekvenciavivő hullámai a fényéhez hasonlóan terjednek, emiatt korlátozott az adóállomások sugárzási hatóköre. Az új adók, relék egy része az országok peremén működik. Így lehetőség nyílik arra, hogy hazánkban a szomszédos — ott pedig a magyar tv műsorát is vehessék az érdeklődők.

Természetesen csak akkor, ha tv-készülékük alkalmas a műsor vételére és ahhoz van megfelelő antenna is. A gyárak manapság már zömmel ún. kétnormás (OIRT+CCIR) készülékeket állítanak elő, amelyekkel az INTERVÍZIÓ és az EUROVÍZIÓ műsora egyaránt vehető. A megfelelő antennák készítéséhez pedig e cikkünkben adunk útmutatást.

A televízió távolsági vételének közismerten néhány alapfeltétele van, mégpedig a venni szándékozott adóállomásra való „rálátás", nagy érzékenységű (legalább 50 μV-os) tv-készülék, esetleg a jobb vételhez szükséges antenna-erősítő és egy nagynyereségű antenna. A „rálátás" földrajzi tényező, a készülék adott, erősítőt többször is közöltünk (pl. 1973/9.) a tv I—II—III. sáv vételére alkalmas antennákat pedig pedig most ismertetjük.

NÉGYELEMES „T" ILLESZTÉSŰ ANTENNA

Több hazai és külföldi adó vételére alkalmas a négyelemes antenna (1. ábra).

I. TÁBLÁZAT

	R	S	T	TD	D1	D2	a	b	c
Budapest (0—1) Nagykanizsa Jauerling	2930	2840	1240	70	2415	2240	855	535	595
Pécs (0—2) Pozsony, Munkács	2480	2390	1055	50	2030	1890	726	460	508
Nagyvárad (0—3)	1920	1856	812	50	1575	1460	563	356	394
Tokaj (0—4)	1760	1694	794	50	1438	1335	512	322	360
Poprád (0—5)	1605	1547	680	50	1310	1220	470	298	328

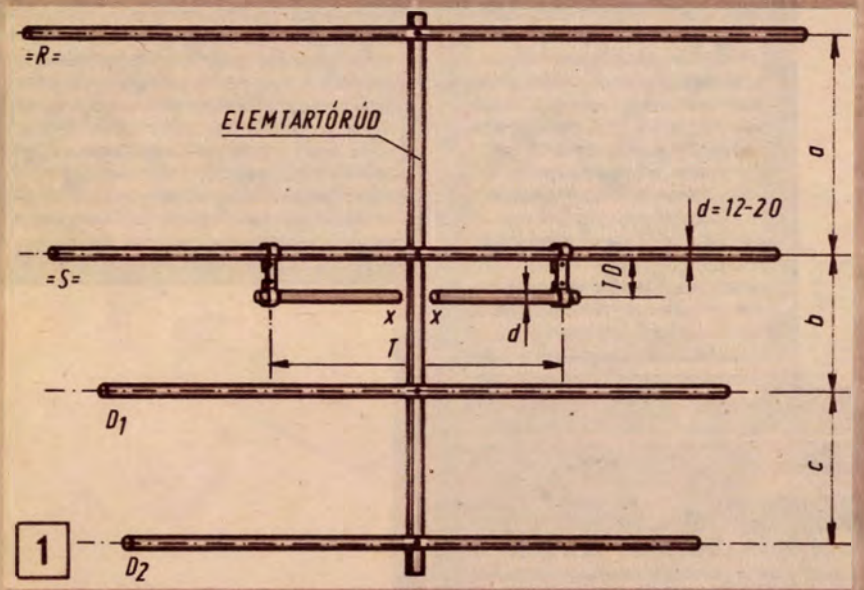

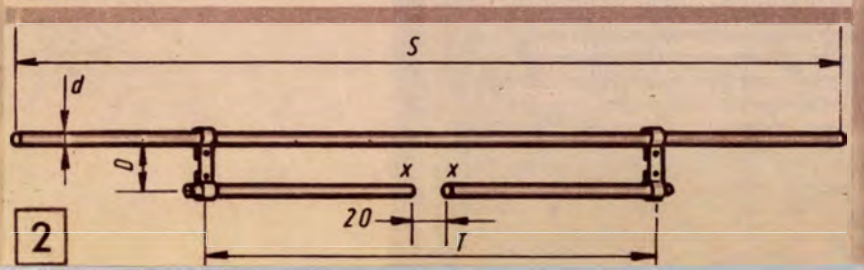

amelynek antennanyeresége kb. 6 dB, előre-hátra viszonya 16 dB.

Az antenna jól illeszthető a 240 ohmos szalagkábelhez. A különböző adóállomások vételéhez szükséges antennaméreteket az I. táblázatban foglaltuk össze.

Az antenna elemeit — a viszonylag nagy méretek miatt — 12—20 mm átmérőjű (d) alumínium csőből készítsük. A dipol („S"), valamint az ahhoz tartozó „T"-elem kialakítását és az összeállítást a 2., 3., a 4. és az 5. ábrán mutatjuk be.

Elemtartó rúdként □ 25×25, vagy 15×35 mm-es, legalább 2 mm falvastagságú alumínium csövet használjunk. A szalagkábelt az x-x jelzésű betáplálási ponthoz kapcsoljuk. Az OIRT 1-es csatornához az antenna teljes hosszúsága 2,05 méter. A többi csatornánál az „a, b és c" méreteknél kb. 10 cm-rel növeljük az elemtartó rúd hosszát.

16 — ELEMES ANTENNA A III. SÁV VÉTELÉRE

Az antenna négy reflektorból (R1—2—3—4), egy sugárzóból (dipólból) és tizenegy direktorból áll (6. ábra). A dipólja („S") hajlított hurokdipol (7. ábra). A hurok egymástóli távolsága („D") és az „S" távolság a sugárzó belső méreteit jelölik. Az antenna a III. sávot két felosztásban veszi: „A"=CCIR 5—8-ig, illetve OIRT 6—8-ig, „B"=CCIR 9—11-ig, illetve OIRT 9—12 csatornáig (II. táblázat).

Az antennanyereség kb. 14 dB, az előre-hátra viszony 27 dB. Az antenna jól illeszkedik a 240 ohmos szalagkábelhez. Minden elemét 10 mm-es átmérőjű alumínium csőből készítsük. Az antenna elemtartó rúdjának hosszúsága 4,35 méter („A"), illetve 3,90 m („B"). Jó vételi viszonyok esetén az „F" jelű direktorok száma csökkenthető (természetesen az antennanyereség rovására), s akkor rövidebb lesz az elemtartó rúd is.

Az antenna elemeinek száma 20-ig is növelhető; akkor az „F" jelű direktorok hossza 590 mm, egymástóli távolságuk 422 mm lesz („A" változatnál). A „B" szerinti méretezéskor a hosszúság 520 mm, a távolság 372 mm legyen. Ebben az esetben az antenna elemtartó rúdja 6,50, illetve 6,00 méterre nő. Ekkor a felszerelés, ill. a rögzítés nehéz feladatot jelent, tehát csak az fogjon hozzá, aki a szilárd felerősítést meg tudja oldani.

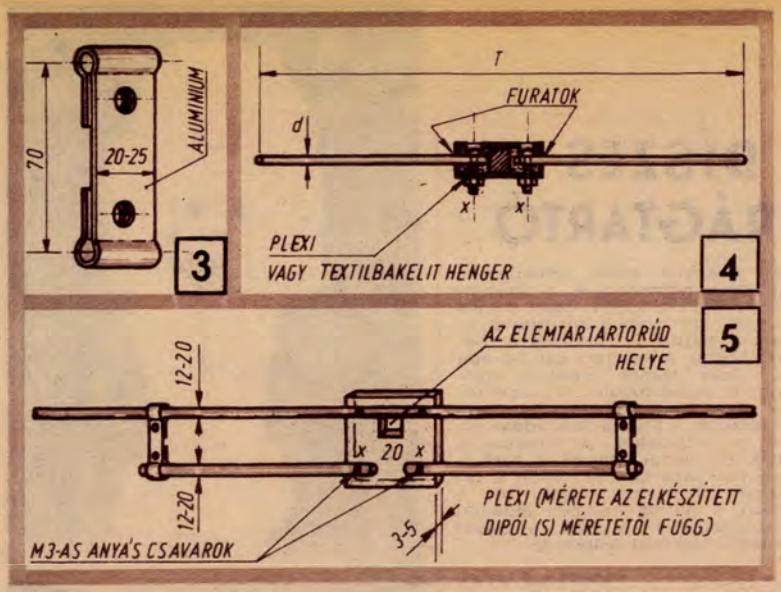

lomások közül a nagykanizsai (OIRT 1. csatornán), a debreceni és a pécsi (OIRT 2.), valamint a komádi (OIRT 7.) sugároznak függőleges polaritással. A külföldi tv-adóállomások közül pedig Poprád (OIRT 5.), Kassa (OIRT 6.) Szabadka (CCIR 5.).

A függőleges sugárzást az teszi szükségessé, hogy az azonos frekvencián dolgozó egyes adóállomások ne zavarják egymás adásait. Tehát a megjelölt adókra készített antennát függőlegesre szereljük fel. Jó tudni azt is, hogy csak az adóra pontosan ráirányított antennával érhetjük el a legjobb vételt. (A pontos beállításhoz hasznos segédeszköz az EM Kiskönyvtár 13. kötetében ismertetett antenna-tájoló.)

A közölt antennák csak az I. II. és III. sávban dolgozó adóállomások vételére alkalmasak.

SZÉLIG GYULA

II. TÁBLÁZAT ★★★

Csatornák		Adóállomások		R1–R4	„S"	D1	D2	D3	D4–D7	D8–D11	Az elemek távolsága						
OIRT	CCIR	OIRT	CCIR								A	B	C	D	E	F	AR1-2-3
6	5	Győr, Kassa, **Zalaegerszeg**	Bécs, Szabadka, Ljubljana	„A" 1055	844	642	621	609	604	590	232	112	136	445	422	422	226
7	6	Komádi, Beszterce-bánya	Belgrád														
8	7	Kékes	Graz, Eszék														
9	—	Sopron, Miskolc, Temesvár	Zágráb	„B"													
10	10	Vasvár	Sonnwendstein (Wien) Klagenfurt Újvidék	928	743	564	547	535	530	520	204	98	120	395	372	372	199
11	—	Szentes	—														
12	—	Kab-hegy	—														

SZERELÉSI TANÁCSOK

Fontos, hogy antennánkat a lehető legmagasabbra, de a háztető fölött legalább 5—7 méter magasan helyezzük el. Az összekötő kábelt az árbocrúdtól, a háztetőtől és a faltól elszigetelten, ún. távtartókkal vezessük a televíziókészülékünkhöz. A levezető kábelt falba (még szigetelő csőben sem!) nem szabad beépíteni. A rosszul levezetett antenna-kábel nagymértékben lecsökkenti az antenna által vett jel erősségét. Amennyiben a levezetőkábel meghaladja a 15—20 métert, akkor ajánlatos az antennához közel antenna-erősítőt elhelyezni, az antenna dipoljától kb. egy méterre. Elektromos zavar esetén koaxiális kábel használata előnyös.

Az antennák összeállításával e cikken belül azért nem foglalkoztunk részletesen, mert arról korábbi számainkban többször is írtunk.

Felhívjuk olvasóink figyelmét arra is, hogy az antenna felszerelése előtt győződjenek meg a venni kívánt adóállomás sugárzási polaritásáról, mert az vízszintes (horizontális) vagy függőleges (vertikális) irányú is lehet. Például a hazai adóál-

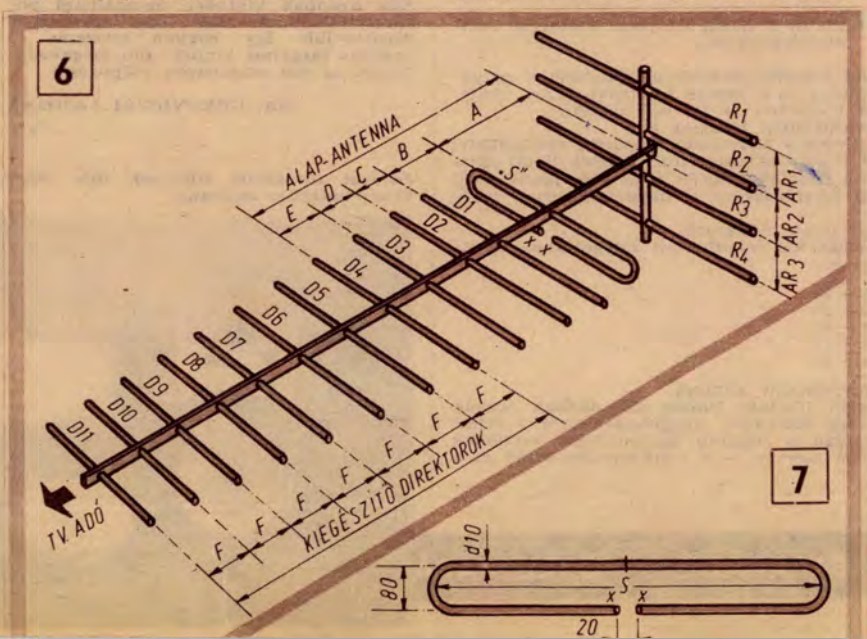

„TV- DX- EM- Klub"

Nem valamiféle új beat zenekar bemutatkozójára invitáljuk kedves Olvasóinkat, hanem ezúton közöljük, hogy megfelelő számú jelentkezés esetén **megalakítjuk a „távolsági televízió-vételt kedvelők levelező klubját"!**

A klubtagság önkéntes, ingyenes, az alapszabály csak egyetlen pontból áll: a tagok érdeklődjenek a távolsági tv-vétel iránt.

A szerkesztőséghez küldött „TV-DX-EM" boríték-jelzésű levélben lehet jelentkezni, majd kérdéseket intézni a szakértőkhöz, közlésre javasolt cikkeket küldeni. A távolsági vétel természetéből következően, az ország határain túl élő ezermester tévé-nézők jelentkezését is örömmel vesszük.

Ennek a képzeletbeli klubnak támogatója az Ezermester és Üttörőbolt Vállalat is. Megfelelő számú jelentkezés esetén az új, óbudai (Miklós tér 223. szám) bolttal együtt működő műhelyükben, később megadott időpontban szaktanácsadó órákat kívánnak rendezni, a műhelyben technológiai bemutatókat (pl. antennaépítésről) kívánnak tartani, s egyes — (a lapban közlendő) antennákhoz, erősítőkhöz az anyagot előre elkészítve is árusítják majd.

Mindehhez azonban az kell, hogy elgondolásunk helyességét olvasóink jelentkező-levelei is alátámasszák. Várjuk tehát a „TV-DX-EM" jeligéjű sorokat, s reméljük, hogy nemsokára további részletekről informálhatjuk az éteri klub tagjait.

DÍSZES VIRÁGTARTÓ

Cserepes virágaim közül néhányat a falra függesztve helyeztem el. A cseréptartókat azonban a szokottól eltérő módon készítettem el, így egyben fali díszek is. A virágtartók hátlapja színfurnérral borított faforgácslap. Közepükre egy 140 mm átmérőjű, színes dekorit lemezből kivágott korongot ragasztottam. A sugárirányú lécek háromszög keresztmetszetűek, 220 mm hosszúak, s Palma Rekorddal ragasztottam a hátlapokra. A virágtartók konzoljának felerősítő lemezét a hátlapba süllyesztve csavartam fel, majd a faalkatrészeket nitrólakkal kentem be. A virágtartókat a hátlap közepén átdugott facsavarral erősítettem a falra. A csavar fejét egy tükörgombbal fedtem le.

MAGYAR OTTÓ
Győr

Fotóval illusztrált ötletének díja 100,— Ft-os vásárlási utalvány.

IFJÚSÁGI-MOZGALMI PÁLYÁZAT

A KISZ Központi Bizottság pályázati felhívása

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága annak érdekében, hogy ösztönözze az ifjúsági mozgalom eredményeinek feltárását és elterjessze a széles körű felhasználásra érdemes tapasztalatokat és javaslatokat — valamint azért, hogy a KISZ tagjainak, aktivistáinak és vezetőinek a politikai önképzésre lehetőséget biztosítson: ifjúsági-mozgalmi pályázatot hirdet.

Az 1975. évi ifjúsági-mozgalmi pályázat központi témája: **„Egyéni feladatvállalások — közösségi megbízatások a KISZ-szervezetben".**

A témán belül a központi bizottság, egy-egy pályázó számára választhatóan, elsősorban az alábbi kérdések feldolgozását javasolja:
— A vállalások, megbízatások formái, lehetőségei az alapszervezetekben, az alapszervezeti munka egyes területein;
— A vállalások és a KISZ-alapszervezetek akcióprogramja;
— KISZ-megbízatással az úttörőcsapatnál;
— A társadalmi és állami szerveknél, fórumokon végzett tevékenység, mint KISZ-megbízatás;
— Egyéni vállalások a lakóterületi ifjúsági munkában;
— A vállalások-megbízatások differenciálása életkori és rétegsajátosságok szerint;
— Állandó és az egyszeri megbízatások a KISZ-alapszervezetekben;
— A vállalások-megbízatások teljesítésének folyamatos és év végi értékelése.

A pályázók az ajánlott témákon kívül természetesen feldolgozhatnak bármely kérdést, amely a központi téma kereteibe beillik.

A pályázatra **benyújthatók** az ifjúságmozgalmi munkával kapcsolatos művek — tanulmányok, riportok, mozgalmi munka egyes területeit és módszereit elemző anyagok — legfeljebb 20 gépelt oldal terjedelemben.

A pályázaton **részt vehet** minden KISZ-tag, illetve a fiatalok nevelésével hivatásszerűen foglalkozó vagy társadalmi megbízatásként a fiatalok körében tevékenykedő 35 év alatti személy egyéni pályaművel — alkotócsoportok, tudományos diákkörök kollektív munkával.

A pályaműveket **1975. november 30-ig** kell eljuttatni a KISZ Központi Bizottság Politikai Képzési Osztályhoz (1145 Budapest XIV., Amerikai út 96.).

A pályázat jeligés.

A benyújtott pályamű jeligéjét és a szerző(k) foglalkozásának megjelölését a pályázatot tartalmazó borítékon, a pályamű címoldalán és a szerző (szerzők) nevét, címét, munkahelyét és beosztását tartalmazó lezárt borítékon is fel kell tüntetni.

A beérkezett pályaműveket az alábbi csoportosításban bírálják el:
— a KISZ-aktivisták, KISZ-tagok alkotásai (kivéve a következő csoportba tartozókat);
— az egyetemi-, főiskolai hallgatók, a közép- és felsőoktatási intézmények fiatal oktatói és a tudományos munkakörben dolgozó fiatalok, illetve a fiatalok nevelésével hivatásszerűen foglalkozó vagy társadalmi megbízásként a fiatalok körében tevékenykedők munkái;
— a KISZ függetlenített apparátusa munkatársainak pályázatai.

A pályázatokat bíráló bizottság értékeli. A KISZ KB mindhárom kategóriában az első tíz pályaművet jutalmazza. Csoportonként az

I. díj	5000,— Ft
II. díj	4000,— Ft
III. díj	3000,— Ft
IV. díj	2500,— Ft
V. díj	2000,— Ft

A 6—10. helyezettek minden csoportban tárgyjutalmat kapnak.

A pályázat **eredményét** 1976-ban a Forradalmi Ifjúsági Napok időszakában hozzák nyilvánosságra az ifjúsági sajtóban. A sikeres alkotások megjelentetéséről a KISZ Központi Bizottsága gondoskodik. 1976 tavaszán a legjobb pályaművek szerzőinek részvételével a KISZ KB országos konferenciát szervez — a konferencián adják át a pályadíjakat.

Budapest, 1975. március.

PALACK „KUTYABŐRBEN"

Egy fél literes üvegből és színes műszál rafiából hangulatos italkínálót készíthetünk. A palack testére horgoljunk „ruhát". Hasonlóképpen horgoljunk kupakot is a palack nyílására. Ez utóbbi lesz a kutya feje. Ezután készítsünk ponponokat, s azokat erősítsük fel a testre és a fejre. A testre a négy lábat és a farkat, a fejre a füleket, a fejszőrt és az orrt is erősítsük fel. Végül a ponponokat stuccoljuk (nyírjuk) élethűre, majd varrjuk fel a szemeket, orrhegyet és a nyelvet jelképező színes filcdarabokat is.

SÖJTÖRI SÁNDORNÉ
Szőny

Fotóval illusztrált ötletének díja 100,— Ft-os vásárlási utalvány.

Kár eldobni!

POHÁRALÁTÉT

Sokan használnak műanyag dobozú krémpúdert (Créme Puff), amelynek kiürült doboza használat után a szemétbe kerül. A púderdoboz fémmel bélelt aljzata azonban kitűnően használható pohárlátétként. Az alátét alját tapétával is díszíthetjük. Így nagyon tetszetős és hasznos tárgyhoz jutunk, ami megakadályozza az ital asztallapra csöpögését.

DR. GORNYICZKI LAJOSNÉ
Eger

Fotóval illusztrált ötletének díja 100,— Ft-os vásárlási utalvány.

Ötszemélyes hintaló

A városi gyerekek maholnap már csak mesekönyvben vagy a tv-ben láthatnak lovat. Ez adta az ötletet, hogy a vállalati óvodánk (Villamosszigetelő és Műanyaggyár, Bp. XI., Fehérvári út 120.) részére egy ötszemélyes hintalovat készítsek. Alig lehet leírni azt az örömet, amivel birtokba vették az ovilovat. Az óvodákat patronáló brigádok valószínűleg a fényképek alapján is el tudják készíteni a hintalovat, de az a helyszínen is megtekinthető.

GALÁNTAI MIKLÓS
Budapest

Fotóval illusztrált ötletének díja 100,— Ft-os vásárlási utalvány.

Szemüvegtartó huzalból

Aki többféle szemüveget kénytelen használni, bizonyára gyakran teszi fel önmagának a kérdést: hova is tettem a másik szemüvegemet? Igen, mert hol az asztalra tesszük le, hol a polcon hagyjuk, hiszen a szemüvegeknek nincs megszokott helyük. Nos, én meguntam az állandó keresgélést, s 3 mm átmérőjű alumínium huzalból hajlítottam egy szemüvegtartót. A már meghajlított tartóra — ahová a szemüvegeket helyeztem — Purfix poliuretánhab-csíkot ragasztottam. Így a szemüvegek még véletlenül sem sérülhetnek meg, s mindig kéznél vanak.

P.-NÉ UDVARDY GABRIELLA
Budapest

Fotóval illusztrált ötletének díja 100.— Ft-os vásárlási utalvány.

Kerékpár pumpánkat könnyen alkalmassá tehetjük motorkerékpárhoz is, ha van egy, már nem használt motorkerékpár pumpatömlőnk. Ez utóbbinak csak a belül menetes csatlakozórésze szükséges, ezért azt vágjuk le. Csavarjuk a levágott darabot a motorkerékpár tömlőjének szelepére. Így egy olyan „adapterhez" jutunk, amelybe a kerékpár pumpa elvékonyodó csövecskéje jól illeszthető. Pumpánkat most már kerékpárhoz és motorkerékpárhoz egyaránt használhatjuk.

KISS IMRE
Alap

Fotókkal illusztrált ötletének díja 100.— Ft-os vásárlási utalvány.

Gyűrűk gyöngyből

Gyöngyökből általában nyakékeket szokás készíteni. Ezért sokan nem is gondolnak arra, hogy apró, ún. kásagyöngyökből divatos gyűrűk is kialakíthatók. Egy-egy gyűrű anyaga alig kerül egy forintba, s a kis ékszerek fél óra alatt elkészíthetők.

A gyöngyöket lágy vörösréz huzalra, pl. többeres villanyvezetékből kihúzott szálakra fűzöm fel. A huzal közepére először négy gyöngyöt húzok fel, majd újabb négy szemet csúsztatok melléjük. A huzalt félbehajtom, s a végét átbújtatom a szomszédos gyöngyök furatán. A fémszálra újabb gyöngyöket fűzök, majd a másik huzalt is — ellenkező irányból — átbújtatom a gyöngyök furatán. Ez lesz a gyűrű nyakrészének a fele. A kődíszt nagyobb átmérőjű, s az alapgyöngyökétől eltérő színű gyöngyökkel helyettesítettem. A gyűrű további részét az előzőekhez hasonlóan fűzöm. Ha a „nyakrész" két oldalt már elég hosszú, akkor a huzalokra már nem húzok újabb gyöngyöket, hanem a már sorba fűzött gyöngyök furatán többször áthúzva végtelenítem, s így összekötöm a két oldalsó nyakrészt.

VERŐ SUZAN
Holon-Mifde
(Israel)

Beküldött ötletét lapunk múlt évfolyamának példányaival jutalmazzuk.

Capitális Camping-tippek

Nyári szabadságuk eltöltésére főleg a fiatalok választják a táborozást. S ahhoz, hogy a mindig rövidnek érzett szabadság minél kellemesebben teljék, az „EM" a következő ötletekkel kíván hozzájárulni.

Napvitorlák

A képeinken (A, D) látható kifeszített vásznak a tűző napsugár ellen nyújtanak védelmet. A hordozható, bárhol felállítható árnyékvetők kellemesebbé teszik a pihenést a kert sarkában, vagy akár az autótúrán, — vízparton. Anyagköltségük minimális, hiszen elkészítésükhöz csak nyugágyvászon és alumíniumcső szükséges.

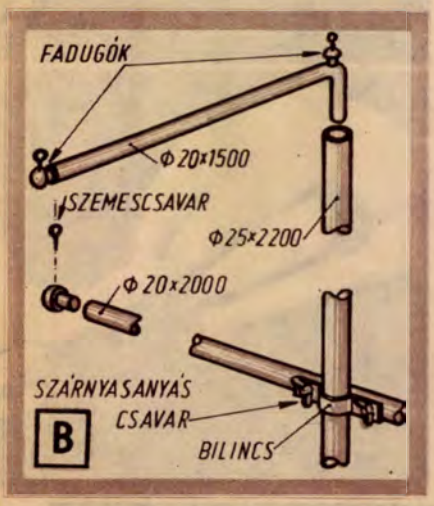

A HÁROMSZÖGŰ

vitorla (A) kifeszítéséhez 20 mm átmérőjű alumínium csőből egy 1500 és egy 2000 mm hosszú, 25 mm átmérőjűből 2200 mm hosszú szükséges (B). A vitorla hegyesszögű csúcsát tartó cső közepére egy 100×20 ×2 mm-es, laposacélból hajlított bilincset kell felszerelnünk. A bilincset szárnyasanyás csavarokkal rögzítsük. A 2000 mm hosszú cső végeibe üssünk gomba alakú fadugókat, s azokba hajtsunk egy-egy szemescsavart. A függőleges cső egyik végét fűrészeljük kb. 15 fokosra, hogy könnyen a földbe üthessük. Ezután az 1500 mm hosszú cső egyik végéből 100 mm-t hajlítsunk derékszögűre, majd a könyökbe és a hosszabbik csőszakasz végébe üssünk fadugót, amelyekbe ugyancsak hajtsunk szemescsavarokat.

A vitorlához 140 cm széles rolóvászonból 140 cm hosszú darab szükséges (C). Átlója mentén vágjuk ketté az anyagot, majd a 140 cm-es széleket dupla sorosan varrjuk össze. Hajtsunk vissza körben 5 cm széles anyagot és szegjük körül a vitorlát. A sarkokba és a hosszabbik oldal felezőjénél erősítsünk a vászonba ponyvalyukszegélyt, a lyukakba pedig akasszunk rugós kapcsot (karabinert).

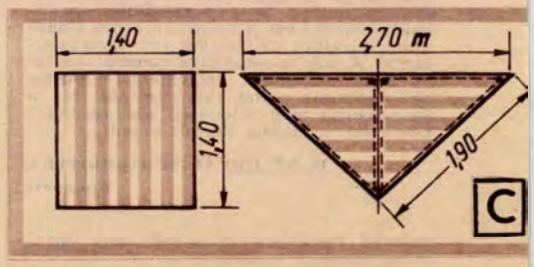

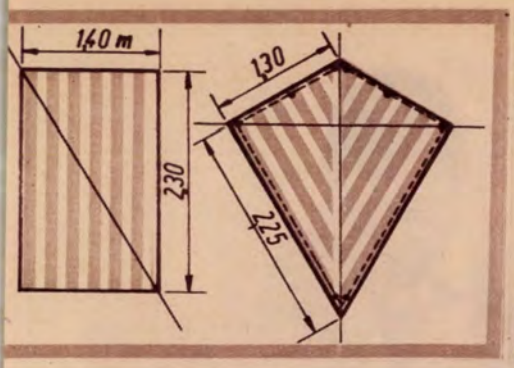

E

F

Összeállításkor üssük a földbe a végére helyezett lécen át kalapácscsal, (fatuskóval vagy bunkóval) a 2200 mm hosszú alumínium csövet. Ezután csúsztassuk rá a bilinccsel ellátott keresztcsövet és ideiglenesen szorítsuk meg a szárnyasanyákat. Tegyük fel a felső, L alakú csövet is, vessük át rajta a vitorlát, s azt a rugós karabinerekkel kapcsoljuk a szemescsavarokhoz. Ezután a vitorla csúcsainál lévő rugós kapcsokat is akasszuk be, majd állítsuk be véglegesre a keresztcső magasságát. Ha az árnyékvetőt állandó helyre telepítjük, ássunk a földbe olyan átmérőjű csövet, amelybe a függőleges árboc-cső könnyen behelyezhető. Így az árnyékvetőt egyetlen mozdulattal a kívánt irányba állíthatjuk. Erősebb szél, vagy vihar esetén árnyékvetőnket sürgősen szereljük le, nehogy „szelet fogjon nap helyett" és az tönkre tegye.

A DELTOID

vitorlát (D) egy 140×230 cm-es rolóvászonból alakítsuk ki (E). Az előzőhöz hasonlóan az anyagot átlója mentén vágjuk ketté, s a darabokat rövidebb oldaluknál fogva varrjuk össze. Az így kapott deltoid széleiből hajtsuk vissza 5 cm-t és kétsorosan varrjuk végig. Ezek után a rajzon jelölt helyekre rögzítsünk ponyvalyukszegélyeket.

A ∅ 25×2200 mm-es alumínium cső tartóoszlop felső végét kalapáljuk laposra, fúrjunk bele legalább 10 mm átmérőjű lyukat, alsó végét pedig a már ismertetett módon „hegyezzük ki." A deltoid vitorla rövidebb oldalainál lévő lyukakba kössünk zsineg-karikákat, a csúcsszögnél levőbe pedig tegyünk rugós kapcsot.

Az összeszerelés nagyon egyszerű. Üssük a földbe — legalább 20 cm mélyen az alumínium csövet, majd a vitorla csúcsánál lévő rugós kapcsot akasszuk a cső furatába. A vitorla alsó szegélyeinél lévő zsineghurkokat sátorcövekekkel rögzítsük a talajhoz (F). A deltoid napvitorla két-három személynek zápor ellen is védelmet nyújthat. Vihar esetén ezt az árnyékvetőt is szereljük le, mert sík terepen a földbe szúrt alumínium cső villámvonzó lehet.

Táborba

Ha a táborozást hosszabb idejűre tervezzük, érdemes az ott tartózkodás idejére kialakítani a minél teljesebb kényelmet.

Az étkezéshez **asztal** szükséges. Az asztallap tartóbakját kb. 100 mm vastag fatörzsekből állíthatjuk össze (1). Az illesztési helyeken az egyik darabot baltával hegyezzük ki, ellendarabján pedig favésővel véssünk kúpos lyukat. Az összeillesztett darabokat a csúcsvég „szétroncsolásával" rögzíthetjük. Az így összeállított állvány tetejére szegeljünk deszkákat. Hasonlóképpen földbeásott és kihegyezett törzsre széles deszkalapot is felerősíthetünk (2). Ez esetben a lapot kenjük be színtelen lakkal.

Ha a táboron belül találunk földben hagyott, 50—60 cm-nyire kiálló fatuskót, arra is erősíthetjük az asztallapot. A deszkákból összeállított lap négy sarkát merevítőkkel támasszuk alá.

Az asztal mellé állítsunk **padokat** is, (3). Ez egyszerű feladat —, 600—800 mm hosszú fatörzs darabokat ássunk a földbe, s azokra szegeljünk deszkákat. Hajlékony ágakból az étkező hely fölött átívelő **lugast** is kialakíthatunk (4). A lugast befedhetjük zöld ágakkal, vagy sátorponyvával, hogy árnyékot adjon.

A **hálózsák** nem olcsó mulatság, viszont hűvösebb éjszakákon igen hasznos. Pótlásaként egy takaró négy sarkába üssünk kesztyűpatentokat, majd a lábrésznél varrjunk fel egy visszahajtható lábtakaró részt (5). A fejrészhez szivacshulladékkal töltött párnát erősítsünk.

Nagyméretű sátorba egyszerű kis **pótágyat** készíthetünk. Hajtsunk ketté egy 160×200 cm-es ponyvát és varrjuk végig. A ponyvába dugjunk két darab 230 cm hosszú farudat, és annak két végét fektessük fel két darab, hornyokkal ellátott fatörzsre (6.)

A tábor területén fellelhető földben maradt fatuskók **szerszámok tárolására** is alkalmasak (7). Hasítsuk, ill. fűrészeljük be a tuskók bütüjét, s ott biztonságos helye lesz a baltának, fejszének, fűrésznek.

Szokásos a tábort kötéllel **körülkeríteni,** jelezve így a „felségterület" határait. A földbe ütött cölöpökre a rajzon (8) látható csomózással hurkolhatjuk a kerítést jelképező kötelet.

A **sátorcövekek** a táborozás elengedhetetlen kellékei. A 9. ábránk első rajza a helytelenül beütött, a második a jól földbevert cöveket mutatja. Ha a kötél különösen nagy igénybevételnek van kitéve, végét célszerű három cölöphöz erősítenünk. Fából, vagy alumíniumból a 10. ábra szerint magunk is készíthetünk cövekeket.

S. Bi.

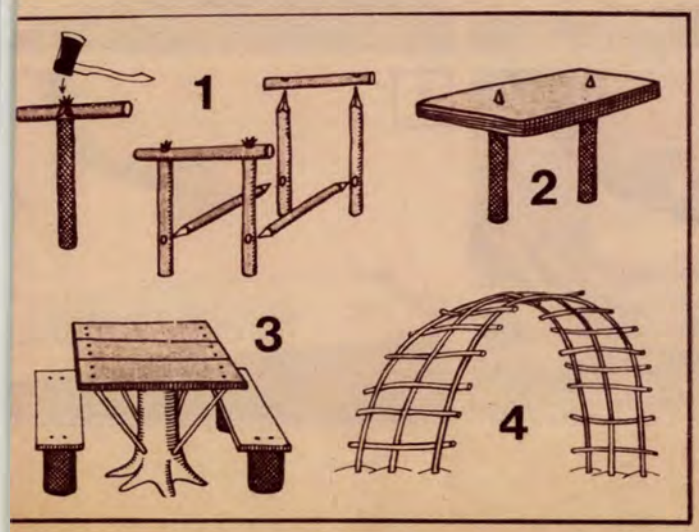

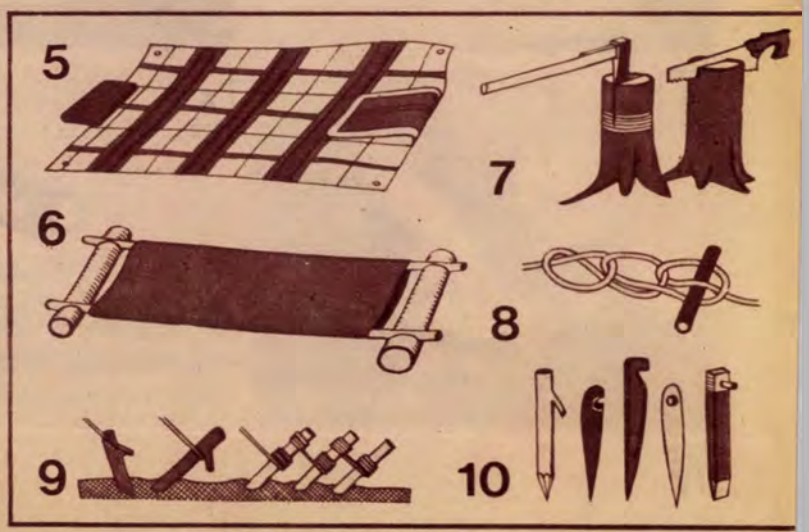

Üveg helyett celofán a képre!

Reprodukció-pajzs!

A befőtteket védő celofán légmentesen lezárja az üveget, s így megakadályozza, hogy szennyeződés kerüljön az üvegbe. E jó tulajdonságánál fogva a celofán arra is alkalmas, hogy például képeket, reprodukciókat borítsunk vele. Az ajánlott technológia feleslegessé teszi az üveg alkalmazását. Ez egyrészt költségmegtakarítást jelent, másrészt kizárja annak lehetőségét, hogy por kerüljön az üveglap és a reprodukció közé. A reprodukcióra ragasztott celofán előnye még, hogy élénkebbé teszi, kiemeli a kép színeit.

1

ANYAGOK

Először válasszuk ki a falra helyezendő reprodukciót, amely lehet egy képes naptár lapja, vagy a Képzőművészeti Vállalat boltjában beszerezhető kép, esetleg rézkarc. Ha megtaláltuk a megfelelő képet, vásároljunk egy, azzal azonos méretű, háromrétegű bútorpanelt és hozzá keretlécet. (A rétegelt lemez nem jó, mert az idővel vetemedik.) A háromrétegű bútorpanel vastagsága kb. 18 mm, az ahhoz megfelelő keretléc keresztmetszete 10×30 mm-es legyen. Bútorpanel és léc Budapesten a Barkácsoló Lakásdíszítők boltjában (VII., Majakovszkij u. 27.), a CAPITOL barkácsboltokban, a TÜZÉP barkácsboltjában (VIII., Diószeghy S. u. 3.), vidéken az Ezermester boltok-

2

3

4

5

6

7

ban kapható. Celofánt és ragasztókat a Háztartási boltokban szerezhetünk be. A kép felkasírozásához Mozaik ragasztót, Diszpergumot vagy PVC 6-ot, a celofánhoz pedig Kristály ragasztót használjunk (1).

CELOFÁN A KÉPEN

Helyezzük magunk elé a reprodukció méretével azonos nagyságú háromrétegű bútorpanelt (2). Felületét csiszoljuk simára, portalanítsuk, majd kenjük be — egyenletes rétegben — a már említett ragasztók valamelyikével. A nem ecsetelhető ragasztót — például a PVC 6-ot — egy hajlékony kartonlappal kenjük szét egyenletesen (3). Ezután simítsuk fel a képet (4), de már terítés közben is törekedjünk arra, hogy alatta lehetőleg ne keletkezzen légbuborék. A biztosabb feltapadás érdekében a képre terítsünk vékony papírt, simítsuk át hideg vasalóval (5) vagy egy, a fotózáshoz használatos gumihengerrel. Bármilyen ragasztót használunk, várjuk meg a teljes száradást, vagyis az oldószer elpárolgását.

Ezután vágjuk le a képnél minden oldalon legalább 100 mm-rel nagyobb celofánt. Tegyük az anyagot langyos vízbe, s amíg ázik, csiszoljuk át (6) a falap éleit, nehogy feszítéskor a celofán elszakadjon. Utána egy széles ecsetet mártsunk Kristály ragasztóba és kenjük be a kép felületét, valamint a panel éleit. Nagyon fontos, hogy a ragasztó ne legyen szennyeződött, mert például az esetleg benne maradt dugódarabkák átnyomódnak a celofánon.

Most következik munkánk legnagyobb figyelmet kívánó fázisa. Csurgassuk le a celofánról a vizet, várjunk míg az anyag kissé megszikkad, majd terítsük a ragasztóval bevont képre. Ezután fotós gumihengerrel (vagy papírral és hideg vasalóval, esetleg egy, a tenyerünkkel sodort kör keresztmetszetű ceruzával) „légmentesítsük" a képet. A hengert mindig középtől kifelé (a szélek felé) görgessük. Amikor a kép felülete már tükörsima, a celofánt simítsuk fel a panel éleire, majd fordítsuk meg a képet. Kenjük be a hátoldal széleit körben Kristály ragasztóval és simítsuk fel a túlnyúló celofánt. A sarkoknál olyan ráhajtást alkalmazzunk, mintha egy könyvet kötnénk védőpapírba. Ezután ismét fordítsuk vissza a felkasírozott képet, hogy a celofán visszahajtás lepréselődjön.

KERETEZÉS

Miközben a ragasztó szárad, szabjuk le a keretet. Mérjük le a kép oldalait, majd fűrészeljünk le a 10×30 mm-es lécből az oldalaknál 20 mm-rel hosszabb darabokat. Ezután a lécek végeit fűrészeljük (esetleg géppel csiszoljuk) 45 fokosra, az oldalakat és éleket pedig csiszoljuk simára. Az így előkészített léceket bognárfejű szegekkel erősítsük a panel éleire. Közben a 45 fokos lécvégeket kenjük be ragasztóval. A szegfejeket kissé süllyesszük a fába és a keletkezett üregeket töltsük ki a fával azonos színű késtapasszal. Így a léckeretet színtelen lakkal bekenve meghagyhatjuk natúr színében. Végezetül a kép hátoldalára szereljünk fel rejtett akasztót.

TANÁCSOK

Célszerű a technológiát először egy kisebb méretű, kevésbé értékes képpel „végigjátszani", nehogy tönkre tegyünk egy értékes reprodukciót. A próbához lehetőleg a reprodukcióval azonos minőségű és anyagú képet használjunk. A Háztartási boltokban esetenként import celofán is kapható, ha van mód rá, azt vásároljunk. Fotóhenger helyett megfelel egy farúdra (seprőnyélre) húzott locsolótömlő darab is.

Létezik egy gyorsabb, de kevésbé időálló „képvédő" eljárás is. A felkasírozott és bekeretezett képet fújjuk be (7) AKRILÁN színtelen lakkal. (Egy 170 g-os doboz ára 33,50 Ft.) A lakkból 30 cm távolságból két réteget szórjunk a képre és a keretre, de a két szórás között várjuk ki a 15 perces száradási időt.

★ ▭

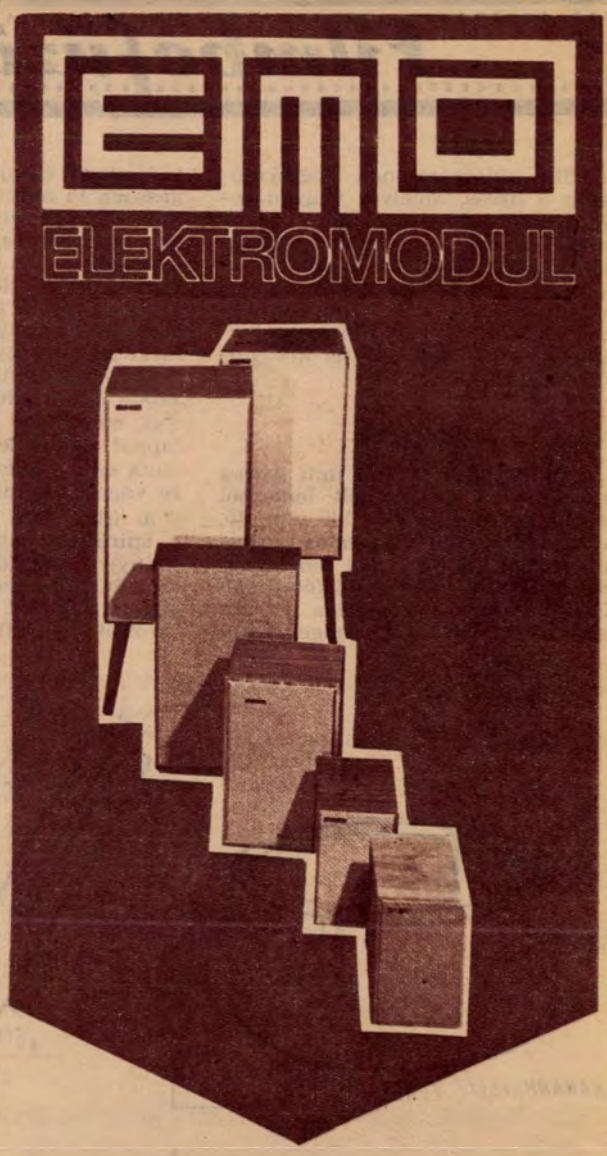

HANGDOBOZAINK IRÁNT ÉRDEKLŐDŐK SZÍVES FIGYELMÉBE AJÁNLJUK A KÖVETKEZŐ SZÁMOKBAN MEGJELENŐ HIRDETÉSEINKET, MELYEKBEN ISMERTETJÜK AZ EGYES VIDÉKI VÁROSAINKBAN MEGRENDEZÉSRE KERÜLŐ

HI-FI HANGDOBOZBEMUTATÓINK

IDEJÉT

A BEMUTATÓKON MINDEN ÉRDEKLŐDŐT SZÍVESEN LÁT AZ ELEKTROMODUL.

(—)

Filmbefűző

A film kidolgozásának legelső művelete a hívás, amelyet nagyon sokan a szovjet gyártmányú, Filmbacsok típusú — a filmet spirális csatornákban rögzítő hívótankban végeznek. A művelet egy kellemetlen velejárója — a film sötétben történő befűzése — egy könnyen elkészíthető befűző szerkezettel kiküszöbölhető.

KÉSZÍTÉSE

Az alapdeszkát 12—15 mm vastag bútorlapból vagy rétegelt lemezből szabjuk le. Mérete 240×140 mm. Jó, ha dekorittal vagy öntapadós tapétával borítjuk. A bal oldali tengelyhez keressünk 7 mm átmérőjű fémrudat. (Kiálló részének magassága 50 mm legyen.) A jobb oldali tengelyt egy villásdugó csapjából készítjük. Magassága 14 mm. A tank spirálorsójának közepén nincs nyílás, így csak egy közdarab segítségével húzhatjuk a tengelyre. Az alkatrészt műanyagcsőből (PVC lefolyócső) alakítjuk ki (1. ábra). A közcsavar felső négy bevágását pontosan készítsük el, mert az biztosítja az orsó „ütésmentes" forgását! A csődarab végét közepén 6 mm átmérőjű nyílással ellátott, epokitt-tel felragasztott fenéklappal zárjuk le. A lyukba csavarozunk egy, a fejével lefelé álló, rövidre vágott banánhüvelyt.

A film csak akkor vezethető be a spirális vájataiba, ha azt kb. 60 foknyira megdöntjük. Ezért a két tengely közé szereljünk plexiből kivágott villát (2. ábra). Felületét polírozzuk fel, különben végig karcolná filmünket. A bal oldali tengelyre távtartóként húzzunk kb. 25 mm hosszú alumíniumcső darabot. Összeállítás után egy selejtes filmdarabbal próbáljuk ki a készüléket.

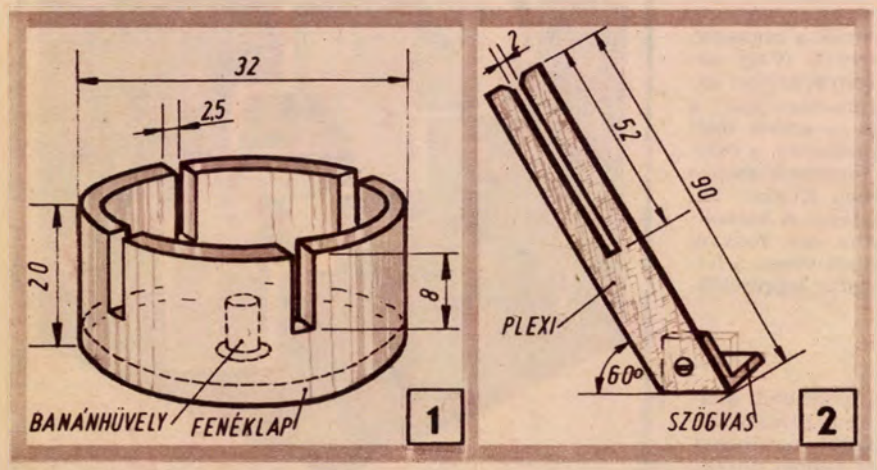

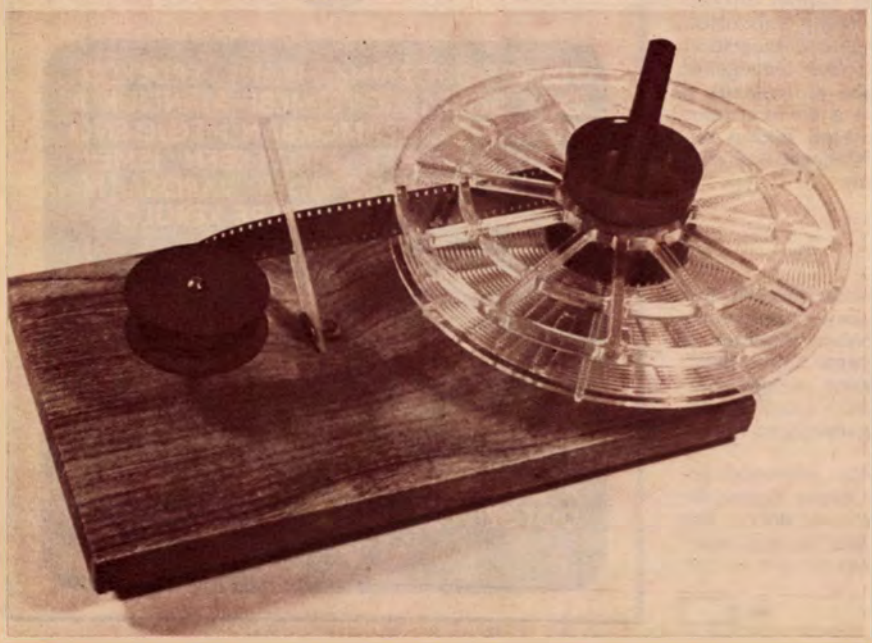

ÍGY HASZNÁLJUK

Mivel a filmbefűzővel teljes sötétségben dolgozunk, célszerű a vele való munkát előzőleg behunyt szemmel többször is gyakorolni. A sötétkamrában a filmet vegyük ki dobozából, végét hajlítsuk vissza és erősítsük be a spirálorsó (spirállal ellátott) kezdetébe. Egy menetet tekerjünk a nyitott (vagy meglazított) spirálba, majd az orsót szorítsuk meg és fűzzük be a filmet a plexivillába. A filmorsót húzzuk rá a tengelyére és a spirál megpörgetésével az egész tekercset fűzzük be.

FREY GYULA

★★

FIGYELEM! FONTOS!

Régebbi számainkat és az Ezermester Kiskönyvtár (egyes) régebbi köteteit, valamint a „Mivel fessünk" c. füzetet — mint más ifjúsági lapokat is —, Olvasóink az Ifjúsági Propaganda Centrumban (1136 Budapest XIII., Fürst Sándor u. 14/b. telefon: 129—263, árusítási idő munkanapokon 8-tól 16,30-ig, szombaton 12,30-ig) vásárolhatják, vagy rendelhetik meg.

KÜLÖNLEGES FAKERÍTÉSEK

Hazánkban szinte törvényszerű, hogy a családi- vagy hétvégi ház építésének céljára vásárolt telken létesített első „műtárgy" a kerítés lesz. Amellett, hogy kell-e, és ha igen, miért kell kerítés, számtalan érv sorakoztatható fel. De ellene is és a vita eldöntésére távolról sem vagyunk hivatottak. Annál inkább viszont az ötletekkel segítségnyújtásra. Hogy a kerítést építeni szándékozók — esetleg saját elgondolásaikkal kiegészítve — a környezethez jól illő, célszerű, a rendelkezésre álló, vagy könnyen beszerezhető méretű faanyagnak megfelelő, legjobb megoldást választhassák.

Bár hazánk fában nem különösen gazdag, mégis fakerítés típusokat mutatunk be tervrajzunkon. Mégpedig a nálunk még nem szokványosakat, kevésbé ismerteket. Előnyük, hogy a faanyag házilag is könnyen megmunkálható, s beszerzése sem okoz nehézséget.

A kerítés elsődleges funkciója, a terület határainak jelzése. Ezt a „jogi" szerepet azonban az ügyesen kialakított, fából készülő kerítéssel bővíteni lehet. Mert a célszerűen készített kerítés nemcsak határol, de egyben szélfogó, árnyékvető, kutyakizáró, vagy éppen pillantásfogó szerepet is betölthet.

A DESZKAKERÍTÉSEK

legegyszerűbb, legkevésbé anyag és munkaigényes változatai a vízszintes, vagy keresztezett deszkaelrendezésű, ún. karámkerítések (1., ill. 2. ábra). E típusok elsősorban a határolás célját szolgálják, hisz szinte jelképesek, mert csak akkor lehetnek mutatósak, ha nem túl magasak. Előnyük, hogy az olcsóbb szélezetlen, vagy széldeszkából is megépíthetők. Amennyiben az oszlopokat kis átfedéssel, váltakozva mindkét oldalon deszkázzuk (3. ábra), a kerítés egyben tekintetet kizáró és szélfogó is lesz. Egészen zárt kerítésfelületet alakíthatunk ki függőlegesen álló deszkaelemekkel, ha azokat zsindelyszerűen, kis átlapolással erősítjük fel a kerítésoszlopokat összekötő, két vízszintes hevederpalánkra (4. ábra).

A LÉCKERÍTÉST

építeni kívánóknak egy, a hagyományostól eltérő, szellős, vidám változatot mutatunk be (5. ábra). A léceket a három, vízszintesen futó hevederpalánkra váltakozva kívülről-belülről szegeljük fel.

Érdekes, s nálunk még alig alkalmazott változat, a

DESZKAFONAT-PANEL

kerítés (6. ábra). Anyaga feltétlenül jó minőségű, max. $^1/_2$" vastag repedés s csomómentes deszka legyen. A „fonás" készülhet 5—6 mm vastag, 8—10 cm széles, főzésálló ragasztású rétegelt falemez csíkokból is. A túl száraz anyagot — a hajlékonyság növelése érdekében — a munka megkezdése előtt néhány órával célszerű erőteljesen megnedvesíteni, rövid időre vízbe meríteni. Először mindkét végükön erősítsük össze — 25×40 mm-es lécek közé fogva (A és B) — a méretre vágott hosszirányú csíkokat, majd egyenletesen elosztva és beállítva fűzzük be a függőleges „vetülék" szálakat (C). Ezután szegeljük fel a panel hosszoldalait közrefogó, 25×40 mm-es keretléceket (D), végül a felülre kerülő élt 70×20-as takaróléccel zárjuk (E). Az így készült panel különösen jól mutat terméskő-oszlopok között, kőlábazaton. A deszkafonás a szellősebb, függőleges változatban is készíthető (7. ábra). Ezt a megoldást azonban inkább csak kerten belüli „térelválasztóként" vegyük számításba. Árnyékvetőként, szélfogóként is jól alkalmazható, sőt növényeket is futtathatunk rá.

Végül egy anyagigényes, de mégis olcsó, érdekes, rusztikus, „kutyakizáró" kerítést (8. ábra) mutatunk be,

A CÖLÖPKERÍTÉST.

Ehhez közel azonos átmérőjű — héjazott, vagy héjazatlan — (olcsó!) kihegyezett cölöpöket verjünk szo-

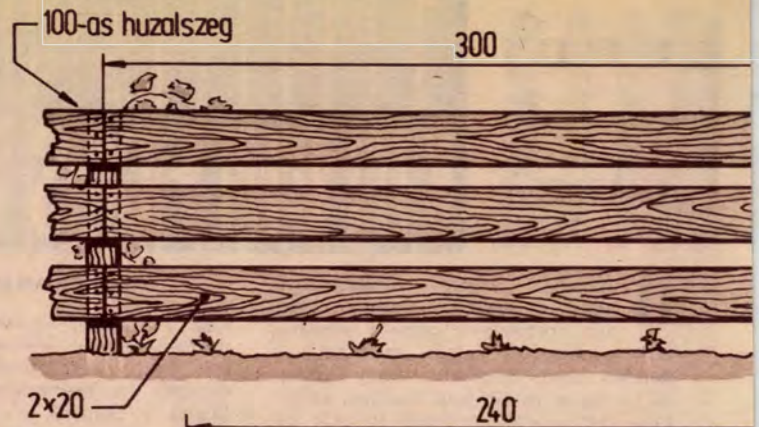
100-as huzalszeg
300
2×20

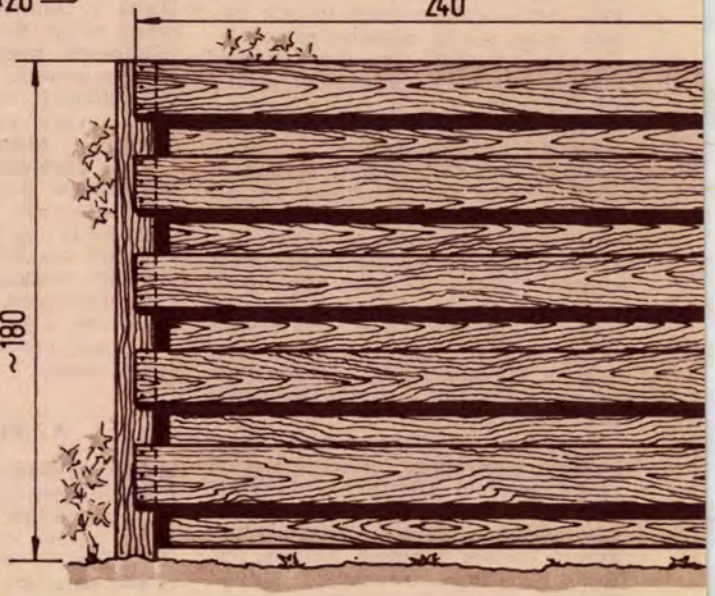
240
~180

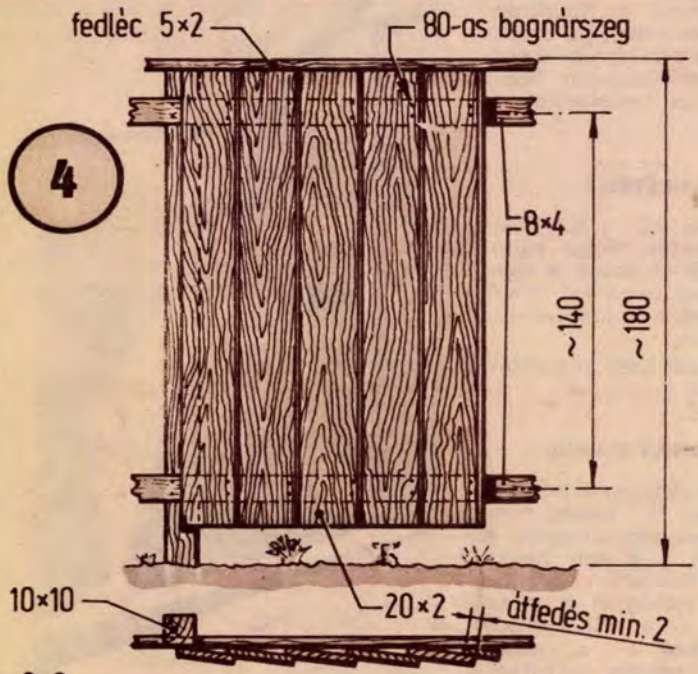
fedléc 5×2
80-as bognárszeg
4
8×4
~140
~180
10×10
20×2
átfedés min. 2

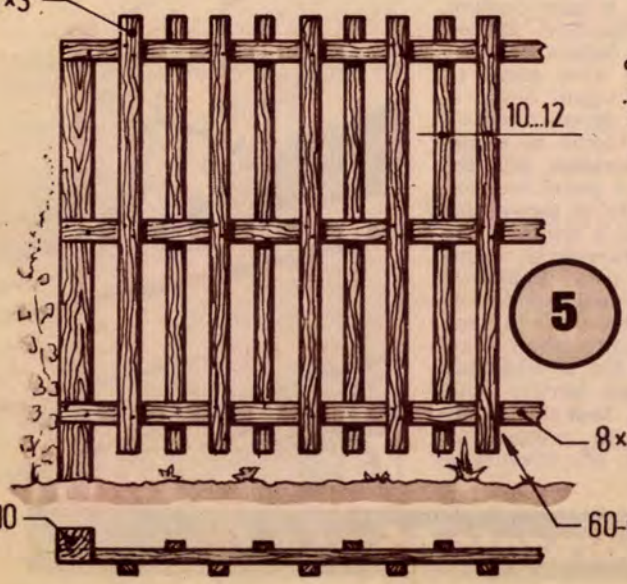
6×3
10...12
5
8×4
10×10
60-as huzalszeg

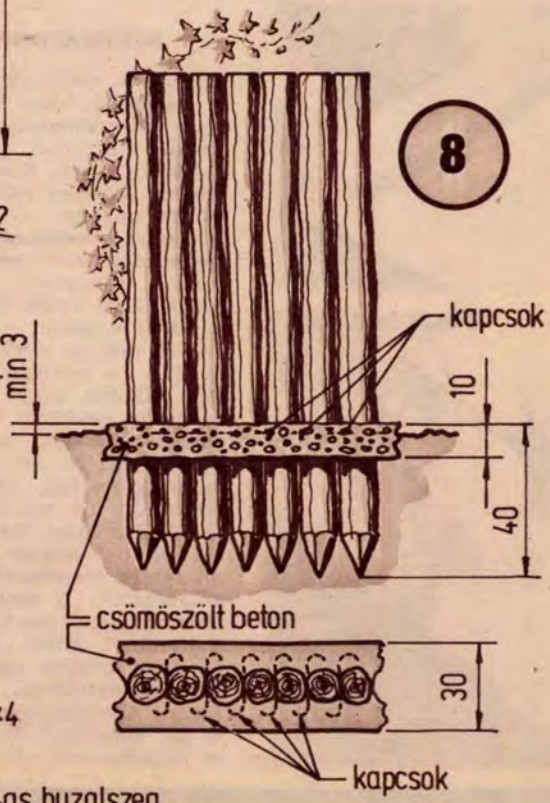
8
kapcsok
min 3
10
40
csömöszölt beton
30
kapcsok

20

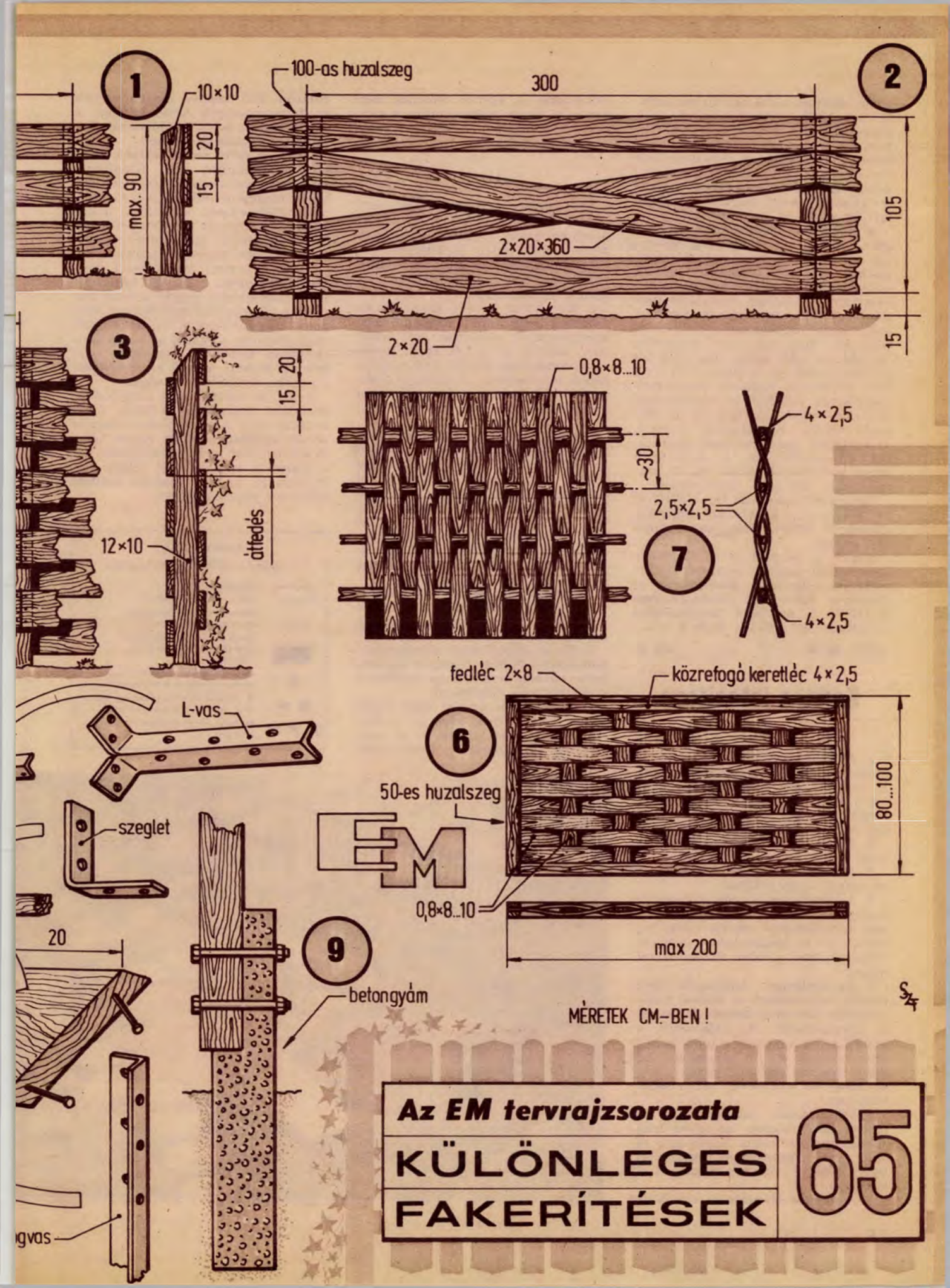
1
10×10
max. 90
20
15
100-as huzalszeg
300
2
105
2×20×360
2×20
15
3
20
15
átfedés
12×10
0,8×8...10
~30
4×2,5
2,5×2,5
7
4×2,5
fedléc 2×8
közrefogó keretléc 4×2,5
L-vas
6
50-es huzalszeg
80...100
szeglet
0,8×8...10
max 200
20
9
betongyám
MÉRETEK CM.-BEN!
gvas
Az EM tervrajzsorozata
KÜLÖNLEGES
FAKERÍTÉSEK
65

rosan egymás mellé egy 10 cm mély, 30 cm széles, előre elkészített árok középvonalába, legalább 40 cm mélyen. Majd az árkot töltsük ki csömöszölt betonnal. A betonba 3—4 mm-es huzalból hajlított „S" kampókat ágyazzunk, melyeket a mellettes rönkök között dugjunk át. Ezek tartják össze a „betonzoknit".

A kerítések készítésének technológiai fogásaiból most csak néhány újszerű, a hevederléceknek az oszlopokhoz egyszerű, csapolás nélküli csatlakoztatását és a faoszlopok betongyámhoz toldását ismertetőt mutatunk be (9. ábrasor). A többivel azért nem foglalkozunk itt részletesebben, mert sok, ezzel kapcsolatos témájú cikk jelent már meg lapunkban, (így pl. a 70/4.; a 71/4.; a 71/5. számban). Azokban részletesen ismertettük például: az oszlopvégek eső ellen védő kialakítását, az oszlopok földbe rögzítésének módjait, az oszlopok impregnálását, beállítását, kifeszítését stb. A fakerítések vegyi védelméről 1973/6. és 12. számunkban található tájékoztatás.

Betonkerítésekről az Em. 1971/7. és az 1974/4—5., a huzalfonat (drót)-kerítésekről 1973/4. számában írtunk részletesen.

Végül a kerítést készítők (vagy készíttetők) pontos, részletes informálására egészében közöljük az új Országos Építésügyi Szabályzatnak (OÁBSZ) a kerítések kialakítására vonatkozó 140. és 141. §-át.

★★ CS. L.

Kerítés létesítése

140. §

1. Az építésügyi hatóság — városrendezési, közbiztonsági, köztisztasági, továbbá más közérdekből, illetőleg a használat módja miatt — elrendelheti vagy megtilthatja az építési telek határain kerítés létesítését.

2. A kerítésnek teljes egészében a saját építési telken kell állnia.

3. A kerítés kapuja a közterületre (kifelé) nem nyílhat.

4. Az építési telek homlokvonalán levő kerítésen tüskés szögesdrótot csak a gyalogjáró szintje felett legalább 1,80 m magasságban és a tartóoszlop belső oldalán szabad alkalmazni.

5. Az építésügyi hatóságok egyes építési övezetekben az építési telkek határain élősövény kerítés létesítését is elrendelhetik. Az élősövényt az építési telek határától a telek belseje felé legalább 0,5 m távolságra kell ültetni és azt úgy kell nyesni, hogy az ágak ne nyúljanak túl a telekhatáron.

6. Többlakásos lakóépülettel beépített lakóteleknek, az egyes lakásokhoz tartozó külön használatú részeit csak egységesen megépített vagy élősövény kerítéssel szabad elválasztani.

7. A kerítés létesítésére vonatkozó előírásokat az építési teleknek nem minősülő egyéb belterületi és a zártkerti földrészletek bekerítése során is alkalmazni kell.

141. §

1. A kerítést az építési telek tulajdonosa (kezelője, használója) a telek homlokvonalán, továbbá a közútról nézve a jobb oldali telekhatáron és a hátsó telekhatárnak ettől az oldalhatártól mért fele hosszán köteles megépíteni és fenntartani.

2. Két közút között fekvő építési telket a jobb oldal meghatározása szempontjából olyannak kell tekinteni, mintha az a két közút között — a szomszédos építési telek mélységének megfelelően, illetőleg a szomszédos telkek megosztása hiányában az oldalhatárok felezőpontjainál — meg volna osztva.

3. Oldalhatáron álló épület esetében a tulajdonos (kezelő, használó) az oldalkerítést azon a telekhatáron köteles megépíteni és fenntartani, amelyen az épület áll. Az építésügyi hatóság már kialakult beépítés esetén — a helyi gyakorlatnak megfelelően — az oldalkerítés megépítésének és fenntartásának kötelezettségét ettől eltérően is megállapíthatja.

4. Saroktelek esetében az építési telek homlokvonalaival szemben fekvő mindegyik telekhatár oldalhatárnak számít.

5. Ha az építési telek oldalhatára a szomszédos építési teleknek egyúttal hátsó határa, arra a hátsó telekhatár szabályát kell alkalmazni.

6. Nyúlványos építési telek esetében a nyúlványos telek és a visszamaradó telek közötti — az utcavonallal párhuzamos — közös telekhatáron álló kerítés megépítésének és fenntartásának kötelezettsége a visszamaradó telek tulajdonosát (kezelőjét, használóját) terheli.

7. Ha az előző rendelkezések alapján egyértelműen nem állapítható meg, hogy valamely építési telek kerítése megépítésének és fenntartásának kötelezettsége kit terhel, a kötelezettség alanyát és mértékét a helyi körülmények figyelembevételével az építésügyi hatóság állapítja meg.

8. Ha a kerítés áthelyezését vagy átépítését olyan hatósági határozat teszi szükségessé, amely a már korábban véglegesnek nyilvánított állapotot megváltoztatja, az áthelyezés vagy átépítés, illetőleg az azzal kapcsolatban felmerült költségek viselése azt terheli, akinek az érdekében a munka elvégzése szükséges.

9. Ha az építési telek tulajdonosa (kezelője, használója) a telek olyan határán vagy a határ olyan részén is létesít kerítést, amelyre nézve kötelezettsége nem volt, a kerítésnek ezt a részét is csak a saját telkén helyezheti el; az így létesített kerítést bármikor megszüntetheti.

MAGYARÁZAT

a cikkeink mellett látható jelekhez

- Egyszerű, könnyen elkészíthető.
- Közepes felkészültséget és szerszámot igénylő.
- Csak jól képzettek által, speciális szerszámokkal készíthető el.
- ★ Eredeti, saját, először megjelent anyag, új konstrukció.
- ★★ A hazai lehetőségekhez igazított, átdolgozott ismertetés.
- ★★★ Nálunk még ismeretlen ötlet alapján.

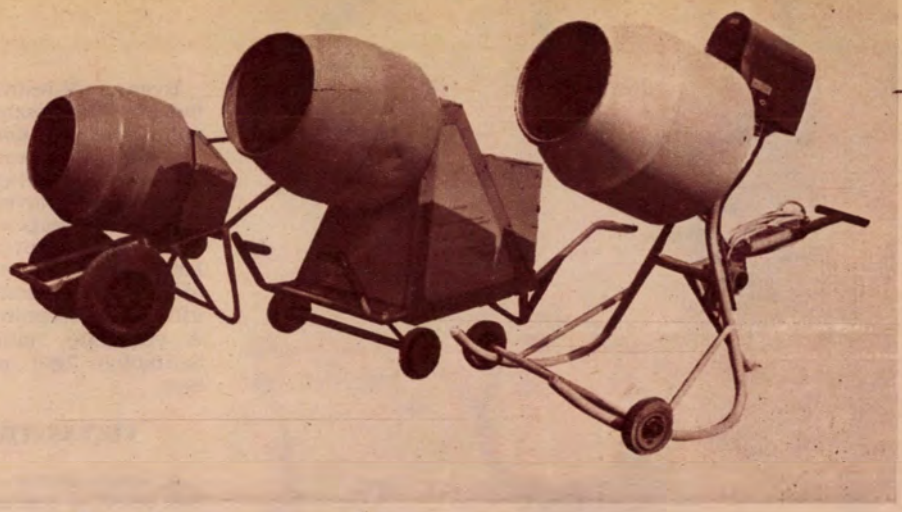

ÉPÍTKEZŐK FIGYELEM!

Elektromos és benzinmotoros betonkeverőgép, építőipari állvány, zsaluzódeszka, állócsiga, habarcskeverő- és habarcshordó láda

BÉRELHETŐ

az
Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Vállalat
rákospalotai raktárából.
Budapest, XV., Ifjúgárda u. 113–115.
Telefon: 680–635.

(–)

A SZAKKÖNYVESBOLT AJÁNLJA:

..... pld. Bécsi Antal—Lányi Ferenc: **KÖZPONTIFŰTÉS-SZERELŐK ZSEBKÖNYVE** 263 oldal, 150 ábra — — kötve 27,— Ft
..... pld. Endre Arpád: **A LANGHEGESZTÉS TECHNOLÓGIÁJA** 429 oldal, 285 ábra — — — — — — — — kötve 31,— Ft
..... pld. Holló Dénes: **DIAFELVÉTEL-DIAVETÍTÉS** 144 oldal, ábrákkal — — — — — — — — — — — — fűzve 19,50 Ft
..... pld. Jekelfalussy Gábor: **KORSZERŰ ELEKTROTECHNIKA** 371 oldal, 418 ábra — — — — — — — — kötve 33,— Ft
..... pld. Megyer Attila—Pados Antal—Seidl Ambrus—Tóbiás Loránd: **KŐMŰVESSZERKEZETEK** 236 oldal, 384 ábra — fűzve 32,— Ft
..... pld. **MŰANYAG ÉS GUMIIPARI KISLEXIKON** Szerk.: Kiss Béla. 454 oldal, 269 ábra — — — — — — kötve 81,— Ft
..... pld. Pálinszki Antal—S. Tóth Ferenc: **RÁDIÓ ÉS TELEVÍZIÓ SZAKISMERETEK** II. kötet 440 oldal, 546 ábra — kötve 46,— Ft
Tartalomból: Adás-vétel technika — TV vételtechnika — Színes TV — Mikromodul és integrált áramkörök.
..... pld. Schlenzig Klaus: **RADIOÉPÍTÉS MA** 310 oldal, 502 ábra — — — — — — — — — — — — — kötve 39,— Ft
..... pld. **SÉTA A MATEMATIKA BIRODALMÁBAN** Szerkesztette: Lilly Görke, Kurt Ilgner, Günter Lorenz. 160 oldal, sok színes és egyszínű ábrával — kötve 40,— Ft
..... pld. Tömösy M. Jenő: **AUTÓVILLAMOSSÁGI HIBAKERESÉS ÉS JAVÍTÁS** 318 oldal, 200 ábra — — — kötve 50,— Ft
..... pld. Wojciechowski, I.: **ISMERKEDÉS AZ ELEKTRONIKÁVAL** 311 oldal, 128 ábra — — — — — — fűzve 25,— Ft

A közeljövőben jelenik meg:
..... pld. Flamisch Ottó: **GÉPJÁRMŰ-DIAGNOSZTIKA** 416 oldal, ábrákkal — — — — — — — — — — kötve 43,— Ft
..... pld. Tamás György: **AUTÓMODELLEZÉS** 104 oldal, ábrákkal — — — — — — — — — — — — fűzve 25,50 Ft

A felsorolt könyvek egyenként is megrendelhetők. 200,— forint feletti rendelés esetén portómentesen szállítunk. Kérjük szíveskedjék a hirdetést kivágni, kitölteni és megfelelő bélyeggel ellátott borítékban címünkre elküldeni. A kiadványok korlátozott példányszámára való tekintettel a megrendeléseket a beérkezések sorrendjében teljesítjük.

CÍMÜNK: ÁLLAMI KÖNYVTERJESZTŐ VÁLLALAT
1114 Budapest, Bartók Béla út 15.
61. SZ. KÖNYVESBOLTJA

(—)

A MEGRENDELŐ NEVE: .....

PONTOS CÍME (irányítószámmal): .....

„Esőköpeny" a falon

VIZÁLLÓ HOMLOKZATOK

Egy-egy épület esztétikai értékét a külső falak (főleg a homlokzat) jellege, kialakítása jelentősen befolyásolja. Lehet az családi, hétvégi, társas vagy szövetkezeti ház, kétszobás vagy tízemeletes, az épület burkolata, külseje formálja első véleményünket. Hiába korszerűek, szépen berendezettek a lakások, ha a házról mállik a vakolat, a festékréteg repedezett, foltos. Érthető hát, ha az építkezők, építtetők mind nagyobb gondot fordítanak a homlokzat kialakítására. Erre manapság mind nagyobb a lehetőség, a korszerű burkolóanyagok alkalmazásával.

Bár az esztétikai hatás fontos követelmény, az is rendkívül fontos, hogy a burkolat ellenálljon az időjárás okozta káros hatásoknak.

A falfelületek legnagyobb ellenségei: az esővíz, a napfény, a fagy, a por és a füst. Ha a burkolatot gondosan készítették, az esővíz önmagában még nem jelentene különösebb veszélyt, hiszen a tiszta és karbantartott burkolat a fagyos idő beállta előtt kiszárad. De a hibás burkolat beszívja a rácsapódó esővizet, s magába szív a levegő nedvességtartalmából is. S ha a vakolat nem szárad ki teljesen, a burkolat már az első tél során kifagy. Elkerülhető ez a hiba, ha megelőzésképpen a külső falakat víztaszító védőréteggel látjuk el. Még akkor is gazdaságos ez, ha az új anyagok többletkiadást jelentenek.

VÍZÁLLÓ HOMLOKZATI ANYAGOK

A nagymértékben vízálló kőanyagés üvegmozaik, az üveglap, a pirogránit, a kerámia, a majolika, a kőlap stb. burkolatok igen költségesek. Ezért saját házakhoz inkább csak díszítésként használatosak. Kisebb épületeket ilyen anyagokkal burkolni luxus. A vegyipar azonban olyan anyagokat is gyárt manapság, amelyek a kisebb pénzűek számára is elérhetők, s mind az új, mind a régi épületekhez felhasználhatók.

Ilyen a Vliesin (flizin-nek ejtik) habarcs konzisztenciájú, műanyag polimerizátum kötőanyagú, szervetlen töltőanyagokat tartalmazó homlokzatfesték. Alapozója a felületi szilárdságot növelő Vliesin-fixatív. Ahol már gyenge a vakolat, ott a vakolaterősítő (Putzhärter) nevű, szilárdító, felületkezelő, pórustelítő szer ajánlott. Diszperziós bevonatok felújításához Repaintin-t használjunk. A víztaszító hatású (hidrofobizáló) Szilikofob 7607 pedig felületkezelő szer.

VÍZTASZÍTÓ FELÜLET

A csapadékvíz közvetlen hatásának kitett — régebben kialakított, de még ép — épülethomlokzatokat (műkő, beton, vakolatréteg stb.), Szilikofob-bal tehetjük víztaszítóvá. Az anyag alkalmas kőfalak (partfalak), eternitlemezek védőkezelésére is. A felületen igen vékony, 2—5 mikron vastagságú filmet képez. A fal eredeti színét, valamint a burkolat fizikai jellemzőit nem változtatja meg. Így például impregnálás után a vakolat továbbra is megőrzi eredeti lég-, víz- és gőzáteresztő képességét, tehát a fal „lélegezhet". Előnyösen csökkenti viszont az alapvakolat vízfelvételét. Ugyancsak csökkenti a légköri szennyeződések hatását, mert a falat „öntisztulóvá" teszi, vagyis a csapadékvíz mintegy végigöblíti a felületet. (Címképünkön a falról lepergő vízcseppek kinagyítva láthatók.) A napsugárzás roncsoló hatására a film nem érzékeny. Tartóssága legkevesebb öt év.

A Szilikofob folyadékot hígítás nélkül permetezzük a falra (a munka megkezdése előtt az ajtókat és ablakokat ajánlatos letakarni). Az anyag felszórásához megfelel például a hosszú nyelű (1,2—2 m) kézi

permetezőgép is, csak a gumiból készült tömítéseit kell bőrre kicserélni. Szükség esetén a szert ecsettel vagy teddy-hengerrel is felkenhetjük. A vékony Szilikofob réteg 24 óra múltán válik víztaszítóvá. Az anyagból egy négyzetméterre 10—15 dkg szükséges. Munka után a szerszámokat és edényeket benzinnel tisztíthatjuk meg.

FELÜLET-ELŐKÉSZÍTÉS

A hibás, sérült falakat víztaszító felületkezelés, illetve színes festés előtt célszerű felújítani, kijavítani (A kép). A nagyobb festés és vakolathiányokat az eredetivel megegyező anyaggal pótoljuk, mert pl. a Szilikofob nem takar, így előtűnne az eredetitől eltérő színű, anyagú pótlás.

A vakolaterősítő (Putzhärter) felületkezelő, pórustömítő és vakolatszilárdító szer sokoldalúan alkalmazható. A meggyengült régi, porló vakolatréteget kezelés után hatásosan megszilárdítja. Használható beton, műkő, gipszelemek felületi szilárdságának növelésére, víz és vegyi ellenálló képességük növelésére is. A sókivirágzásos (salétromos), krétásodott, nem kellően kötött felületek is hatásosan kezelhetők a vakolaterősítővel.

A vakolaterősítő ecsettel vagy szórópisztollyal hordható fel a falra. Elegendő egy réteg is, de az erősebben málló felületet 24 órai száradás után ajánlatos újból átkenni. Egy négyzetméternyi felületre 150—200 g szükséges.

A korábban diszperziós bevonattal (pl. Emfix-szel) ellátott, de már foltos, repedezett festékrétegű fal felújítására alkalmas a Repaintin. Használatakor nem kell a régi festék eltávolításával, lekaparásával bajlódni. Vízálló, színes anyaggal (Vliesin) festés előtt, a régi diszperziós bevonatot ecseteljük be Repaintinnel. A régi bevonat néhány perc elteltével felpuhul, s gyökérkefével egyenletesen eloszlatható, ill. a pórusokba, repedésekbe „dolgozható". Három nap múltán megkezdhető a színes festés.

SZÍNES FESTÉS

A Vliesin homlokzatképző anyag vékony színvakolatot ad. Alája a HV—10-es alapvakolat az ideális, természetesen jól eldolgozva, elsimítva s 2—4 hét száradás után. Erősen nedvszívó alap esetén (kiszáradt vakolat, gipsz, mészkő) ajánlatos Vliesen-fixatív és víz 1:3 arányú keverékével alapozni is, hogy a fal tömített pórusa egyenletes nedvszívó képességű és szilárdságú legyen.

A műanyag bázisú homlokzatképző Vliesint tucatnyi színben gyártják. A színvariációk lehetősége azonban gyakorlatilag korlátlan, mert a színes festékek egymással tetszőleges arányban keverhetők. Az előkészített alapra 24 óra után (Repaintin-nal történő kezelés esetén 3—4 nap elteltével) ecsettel, vagy hengerrel hordható fel a Vliesin. Festéskor a külső hőmérséklet legalább +5 C-fok legyen, a levegő relatív nedvességtartalma legfeljebb 80%. A fajlagos anyagszükséglet 800—900 g/m². Egy réteg felhordása már elegendő, a fedés még fekete alapra fehérrel festés esetén is tökéletes. A festék Vliesin-fixatív és víz 1:3 keverékével, maximum 3%-os arányban hígítható. A szerszámok és edények — közvetlenül a használat után — vízzel tisztíthatók, viszont a festék megkötése után már csak nitróhígítóval!

FONTOS TANÁCSOK

A Repaintin és a Vakolaterősítő mérgező, tűzveszélyes. Ezért nagyon fontos a munkavédelmi előírások betartása. A nyílt láng használata, a dohányzás tilos és ki kell zárni a szikraképződés lehetőségét is. Beltéren történő használat esetén az ajtókat, ablakokat nyitva kell tartani, elektromos készüléket, villanyt bekapcsolni tilos. E vegyszereket száraz, hűvös helyen kell tárolni.

Az említett anyagokat Budapesten a 38. sz. TÜZÉP telepen (XX., Vágóhíd u. 17.) árusítják. Vidéken is a TÜZÉP telepeken vásárolhatók. Ha jelenleg még nem tartják, a telepvezető rendelheti meg a CHEMICAL Építővegyianyagokat Gyártó Vállalattól.

Dobos F.

Összesítő táblázat a „Vízálló homlokzatok" cikkhez

Anyag	Jellemzők	Felhasználási lehetőség	Száradás/óra	Hígító	Csomagolás	Anyagigény g/m²	Ár Ft/kg
Vliesin	mézsűrű, színes, szemcsés folyadék	homlokzatszínező	5—6	Vliesin-fixatív + víz 1 : 3 arányban	20, 40 kg	800—900	61,70
Vliesin-fixatív	vízzel hígítható fehér folyadék	alapozó	1,25	víz	2,5, 12,5, 20 l	60—120	75,80
Szilikofob 7607	szintelen, műgyanta alapú, bódító-mérgező hatású	víztaszító bevonat	24	—	13, 60 l	250—400	60,20
Repaintin	alkoholos bázisú, szintelen, tűzveszélyes	diszperziós rétegre	72	—	5, 10, 25 kg	250	128,—
Vakolaterősítő (Putzhärter)	víztiszta, bódító szagú, tűz- és robbanásveszélyes	Vliesin előtt	24	lakkbenzin + toluol 1:1 arányban	25 l	150—250	69,—

Gyógyszeradagoló

Kórházainkban a betegek praktikus, három részre osztott dobozkában kapják meg napi (reggeli, déli és esti) gyógyszeradagjukat. A napszakonként rendszeresen gyógyszert szedőknek otthonra is érdemes készíteniök egy jelekkel ellátott gyógyszeradagolót. Három darab gyógyszeres üveget tekerjünk át ragtapasszal — az üveg aljára is ragasszunk csíkokat, majd a doboztetőkre fessük fel az R, D és E betűket.

SCHMIDT FERENC
Hatvan

Ötletdíja 50,— Ft-os vásárlási utalvány.

KÖVETKEZŐ SZÁMAINKBAN:

Vitorlázás vasalódeszkán
Szélenergia víkendházba
Szuperegyszerű rádióvevők
Elektronikus vetélkedő-vezető
Csillagtérkép, csillagórával
Barkácsszerszám újdonságok
Tv hibakeresés
Strand-parádé
Kocsi-szekér tervrajza
Külső hangszóró MK-hoz
Vízmedence, vízesés, szökőkút

REFFELT ROLÓ

Régebben a lakásokat esténként a fa-, vagy műanyagredőnynél olcsóbb, s egyszerűbb szerkezetű vászon rolóval sötétítették el. De a vászon roló is elromolhat, pl. váratlanul felszalad, lehúzva nem rögzíthető. Ezért az új házgyári lakásokban már vízszintesen elhúzható sötétítő függönyöket szerelnek fel. Viszont aki régi házban szeretné rolóját sötétítő függönyre kicserélni, az kénytelen új, kétsínes karnist felszerelni.

Lényegesen olcsóbb és egyszerűbb, ha redőny vagy elsötétítő függöny helyett reffelhető rolót szerelünk fel. A reffelés „vitorlás nyelven" vitorla-kurtítást, felület-csökkentést jelent, s mivel rolónk felületét is hasonlóan szabályozhatjuk, ebből adódik a neve. (Hasonló megoldású, de papírból készült rolót lapunk 1960/6. számában ismertettünk.)

ELKÉSZÍTÉSÉHEZ

rolóvásznat, 1 cm széles köpperszalagot, kis függönykarikákat, 3—4 mm átmérőjű függönyzsinórt, szemescsavarokat, 10×30, és 20×40 mm-es léceket vásároljunk.

Első műveletként a létesítendő roló szélességét határozzuk meg. A vászon 10 cm-rel legyen szélesebb az ablaknyílásnál. Ám ha a rolót a külső és a belső ablak közé kívánjuk felerősíteni, akkor a textília 4—5 cm-rel legyen keskenyebb az ablaktok belső méreténel. Ha ezt a megoldást választjuk, akkor gondoljunk arra is, hogy a felhúzott roló ne akadályozza az ablakszárnyak nyitását-zárását.

Miután eldöntöttük, hogy hová szereljük majd fel a rolót, vásároljuk meg az anyagot, s lássunk munkához. A vászon alulra kerülő szélét szegjük be, majd hajtsuk úgy vissza, hogy a szegélybe könnyen beledughassunk egy 10×30 mm-es, lekerekített élű lécet. Az anyag két hosszanti szélére és a vászon belső felületére, egymástól azonos távolságra, a vászon teljes hosszában varrjunk fel öt köpperszalagot. A vásznat terítsük a padlóra, s a két szélső szalagon ceruzával jelöljük meg a karikák helyét. A lécet fektessük a szélső pontokra, s éle mentén jelöljük át a karikák helyét a közbenső három szalagra is. A megjelölt pontok függőlegesen legalább 8—10, de legfeljebb 20—21 cm-re legyenek egymástól. A karikákat néhány erős öltéssel erősítsük a szalagon megjelölt helyükre, s a karikasorokba függőlegesen fűzzünk függönyzsinórt. A zsinórok végét varrjuk a roló alsó szegélyéhez, vagy kössük a legalsó karikákhoz (1).

Következő lépésként a rolót tartó 20×40 mm-es lécre erősítsük fel a vászon felső végét. Ezt a műveletet tűzőgéppel is elvégezhetjük, de megteszi a lécbe 2—3 cm-enként beütött kárpitosszeg is. A szalagok fölött a tartólécbe hajtsunk szemescsavarokat (2). A szalagokra varrt karikákon átbújtatott függönyzsinórokat a szemescsavarokon is átbújtatva vezessük a léc egyik végéig (3).

FELSZERELÉSÉHEZ

a rolót tartó lécet emeljük az ablaknyílás fölé. Ha a mennyezet nincs túl magasan, s a roló elég hosszú, akkor célszerű a felső tartólécet a fal és a mennyezet találkozási vonaláig felemelni, s facsavarokkal a mennyezetre rögzíteni (4, 5).

A tartólécről aláfüggő roló most már teljesen elfedi az ablakot, de a vászon még lazán lóg. Ezért az alsó szegélybe dugjunk egy lekerekített élű, 10×30 mm-es lécet (6). A léc pontosan olyan hosszú legyen, mint

1

2

GYÁRTJA:
Borsodi
Vegyi
Kombinát
Kazincbarcika
onqroplast
falburkolat
ÁRUSÍTJA
Kétféle típusban
TÖBB SZÍNBEN
BUDAPEST
TÜZEP
41. sz. telep
Bp. VIII.
Dobozi u. 47.
T: 338-792

KERESIK AJÁNLJÁK

Köves Ferenc (7400 Kaposvár, Dési Huber István u. 3.) megvételre keresi az 1957/1—2-es, az 1961/12-es, az 1972/8-as számokat, valamint az 1958. évi tartalomjegyzéket. Kostály Sándorné (8200 Veszprém, Szabadnép út 13.) az 1974/5—6—7—9-es; Dr. Lipka Sándor (2053 Herceghalom) az 1967/7-es, az 1970/3-as, az 1971/2-es, az 1973/1-es számokat; Szürös Rudolf (5358 Tiszaörvény, Hunyadi u. 25.) az Ezermester Kiskönyvtár 10. kötetét és lapunk 1972/10-es számát; Bakos Gyula olvasónk pedig (3104 Salgótarján, Sugár út 49.) az 1972/5-ös számot keresi megvételre.

Petrányi Róbert (1138 Bp., Róbert Károly krt. 18/a) olvasónk eladásra kínálja az 1957—58—59-es évfolyam egyes, az 1960—61—62—63—64-es évfolyam összes, valamint az 1965—66—68—69—72—73-as évfolyam egyes példányait. Marton István (3817 Gagybátor) az 1957—1974-ig; Bíró Ferenc (5430 Tiszaföldvár, Baross körút 165.) az 1957-től 1975-ig megjelent számokat; Horváth Sándor (4027 Debrecen, Libakert u. 1.) az 1970-től 1973-ig megjelent példányokat; Németh László (2400 Dunaújváros, Szórád M. u. 26.) az 1967—68—69-es évfolyamokat; Tóth János, 2400 Dunaújváros, Szórád M. u. 28.) az 1970/1-es, az 1972/7—10—11—12-es, az 1973/1—2—3—4—5—6—8—9—11—12-es és az 1974/2-től 12-ig megjelent számokat kínálja eladásra.

ELNÉZEST KÉRÜNK

kedves Olvasóinktól, amiért az előző számunk színes borítóoldalán tartalomként jelzett **„nemzetközi tévéantennák"**, — valamint a „kerti kisgépek" közül a láncfűrészek ismertetésére csak most, egy hónap késéssel került sor. De lapunk borítólapja és belseje külön készül, s már kész volt a borító, amikor kiderült, hogy a két cikket csak egy hónappal később, e számunkban jelentethetjük meg.

*

A „KH-SPENÓT"

című antennaerősítő-cikkünkben (75/4. szám 27. oldal) R4-es ellenállás értéke nem szerepelt az alkatrészjegyzéken. Pótlólag közöljük: **1,2 kOhm 0,25 W.**

Az elmúlt időszak legpontosabb kritikáját dr. Csapody István — a leggyorsabbat (táviratban) Dorner László budapesti olvasónk küldte be — a tirisztoros fordulatszabályozóval kapcsolatban. A helyreigazítást ugyanezen az oldalunkon közöljük! Figyelmességüket 100—100 Ft-os könyvutalvánnyal honoráltuk.

*

1975/3. számunk legnagyobb érdeklődést kiváltott cikke a tokaji tv- és URH adóra méretezett antennaerősítőt ismertető volt, amiért is szerzőjét 100 Ft-os utódíjazásban részesítettük.

*

Sinkovics Kálmán (3360 Heves, Béke u. 12) elcserélné az Ezermester 1963—66. évfolyamát — 1964/2. hiányzik — az RT évkönyv 1968—69. számáért. (—)

Figyelem, fontos!

1975/3. számunk 5. oldalán a tirisztoros fordulatszabályozót ábrázoló jobb alsó kép súlyos szerelési hibáról árulkodik. A fordulatszabályozó ugyanis a képtől eltérően csak erősáramú kábellel, a hálózathoz szabványos nagyfeszültségű villásdugóval kapcsolható. A hálózat felőli kábel végét oldhatatlanul kell a szabályozóba kötni. A fúrógép villásdugója számára megérinthetetlen erősáramú csatlakozót kell a fordulatszabályozóba szerelni. A szabályzó dobozát véletlen kinyílás ellen is biztosítani kell.

A hibáért Olvasóink elnézését kérjük, s azt, hogy arról tájékoztassák az Ezermestert olvasó barkácsoló ismerőseiket is.

EZERMESTER REJTVÉNY

1. Az elektronikában a különféle értékek rendkívül széles határok között mozognak. Előfordul az egység milliárdod része és milliószorosa is. Ezért a megfelelő nagyságrendűség-jelző szócskával könnyítjük meg a rendkívül nagy, illetve kis értékek leírását.

Ilyen gyakori kifejezés például

a piko-farad!

Kérdésünk: hogyan írná le ezt hatványalakban, tizedes, vagy közönséges törttel, illetve az utóbbi szóbeli kifejezésével. Bármelyik helyes adatot elfogadjuk, de mind a négy megírása esetén nagyobb az esély a nyereményre.

2. E számunk egyik cikke a láncfűrészelésről, fadöntésről, szól. Szó esik benne a fatörzs **beróvó**, vízszintes befűrészelésről, és a dőlést irányító, a beróvással ellentétes oldali, ékalakú bevágásról, a **hajkról.** A törzsnek azonban hamarább kell ledőlnie, mintsem ez a két vágás összeérne — és ott (a fűrészeletlen részen) a rönkön szálkás törési felület marad. Mi ennek a neve?

3. Egy másik cikkünkben fordul elő a **hidrofob** szó. Ez mit jelent magyarul?

Április havi rejtvényünk helyes megfejtése: 4., egyirányú utca.

A március havi rejtvényünket helyesen megfejtők: Lohner László nyergesújfalui, Kotsán Mihály törökbálinti, Újszászi Lajos érdi, Pardera Ferenc pomázi, Koba Mihály p.maróti, valamint Erő Tamás, Tövisházi Csaba, Szádvári Jenőné, Kovács Ildikó és Tóth János budapesti olvasóink.

Láttuk - hallottuk...

Láttuk az „Interunion" bemutató termében a francia TRIPLEX-cég barkácsszerszám bemutatóját. A cég főként elektromotoros alapgéphez csatlakoztatható készülékeket, szerszámokat ajánl. Az igen bő választékból ötletes konstrukciójával kitűnik egy kis **folyadékszivattyú**, egy 2 kg/cm² nyomásig működő **légsűrítő** és egy kis **idommaró**-szerkezet. A TRIPLEX — ötletesen — gyárt olyan kis adaptereket is, amelyekkel készülékei különféle gyártmányú és típusú pisztoly alapgépekhez csatlakoztathatók.

Ugyanott mutatták be az AGRIVOR francia cég kerti szerszámait is.

*

A gázöngyújtóiról ismert angol RONSON cég viszont a Duna-szállóban mutatta be új gyártmányait — villanyborotvákat, hajszárítókat, s köztük egy, a barkácsolókat is érintő készülékét —, a kis markolatként is szolgáló (permet-flakonnagyságú) butánpalackocskával működő **forrasztó-turistafőző** kombinációt, amelynek egyik érdekessége a piezó-elektromos begyújtó. Képünk turistafőzőként összeállítottan mutatja.

A barkácsolás hasznos időtöltés

A lakásban, a ház körül az egyszerűbb munkákat

CSINÁLD MAGAD!

**A legegyszerűbb barkácsoló sem nélkülözheti a jó szerszámot.
Állandóan nagy választékban kaphatók különféle kézi és forgácsoló szerszámok, egyéb felszerelések és barkácsgépek a**

VASEDÉNY

szaküzleteiben

VI., LENIN KRT. 86., IX., ÜLLŐI ÚT 61., XI., KARINTHY FRIGYES U. 4. (—)

EZERMESTEREK, BARKÁCSOLÓK!

Vásároljanak tapétázáshoz

METYLAN

**tapétaragasztót
ára 68,– Ft helyett 40,– Ft
és**

TAPETRA

**fal Makulaturát
ára: 75,– Ft**

**Mész-, fagy-, hőálló lakkot, olajat semlegesít.
Kapható az**

EZERMESTER ÉS UTTÖRŐ BOLT

Vállalat boltjaiban. (—)

A LÁNCFŰRÉSZ!

Még ma is éneklik, hogy ... „erdő mellett nem jó lakni, mert sok fát kell hasogatni!". Persze fel is kell fűrészelni azt a sok fát, s bizony joggal kesergett az erdő mellett lakás miatt az, aki egész nap a keresztvágót kényszerült húzni.

Kényszerült — írjuk —, mert az utóbbi években az erdőgazdaságokban a keresztvágót felváltották a sivító, de nagy teljesítményű, motoros vagy elektromos láncfűrészek. Sőt, megjelent ez az új gépi hajtású kéziszerszám a kiskertekben is (címkép). Stihl, Skil, McCulloch, Black and Decker, Peugeot, Homlite gyártmányúak. Olyik esetenként vásárlás, a legtöbb azonban kölcsönzés, vagy erdőgazdaságoktól stb. kölcsönkérés útján.

(Budapesten az Iparcikk Kölcsönző III., Szőlő u. 82. sz. alatti óbudai boltjában — és újabban a Nagykunsági F. Á. XVIII., Jegenye-fasor 15. alatti pestlőrinci boltjában — 24 órára, 100—150 Ft-ért bérelhető AEG láncfűrész, amivel azonban egészen száradt tűzifa nem darabolható!!!

A laikusok által is kezelt, motoros láncfűrészekkel kapcsolatban az IKSZ kölcsönző boltjában különösen gazdag tapasztalatokat szereztek, s bocsátottak rendelkezésünkre.

— A kétütemű benzinmotorral hajtott láncfűrész igen **bonyolult, veszélyes szerszám, s kezelése nagy figyelmet, gondosságot, szakértelmet, gyakorlatot kíván!** (Az erdészetekben például több éves kézi fadöntő gyakorlattal rendelkező munkásokat küldenek csak láncfűrészkezelő **tanfolyamra!!!**)

— Az IKSZ a fűrészeket kifogástalan, javított állapotban adja ki, viszont úgyszólván kivétel nélkül hibásan, javítandóan kapja vissza! Azt kérjük hát: ha a fűrész elromlik, elindíthatatlanul leáll, **NE JAVÍTGASSÁK!** Inkább a kölcsönzési díj vesszen kárba, mintsem baleset következzék be.

— A láncfűrészt kölcsönvenni kívánók vigyenek magukkal jegyzettömböt és gondosan jegyezzék fel mindazt, amit a kölcsönző szakemberei a szerszám átadásakor kezeléséről elmondanak. Ha van, feltétlenül kérjék kölcsön a használati utasítást is.

— A kétütemű benzinmotor önmagában is figyelmet kíván, tartályába ne kerüljön forgács, fenyőtű, ne állítsuk fejre stb.

— Szuper üzemanyagot nem szabad a fűrészhez használni, mert benzoltartalma megtámadja a porlasztó membránját, s az megduzzad, emiatt nem működhet megbízhatóan. Ezért normál, 86 oktános benzint használjunk.

— Keveréshez csak a SAE 30 jelzésű márkás olajakat szabad használni! Az új gép 50 órás bejáratási idejére 1:20 arányú keveréket (1 rész olaj és 20 rész benzin), a további üzemeléshez 1:25 arányút kell használni. Ne felejtsük el az üzemanyagkeverékes kannát minden betöltés előtt alaposan megrázni!

— A fűrészlánc és a vezetőlemez élettartama a lánckenőolaj minőségétől nagyban függ. A fáradt olaj — éppúgy mint a közönséges motorolaj — a lánc kenésére alkalmatlan, ezért csak speciális lánckenőolajat használjunk, melyet a kölcsönző szolgálat (vagy a gyártó) ajánl.

— Szokjuk meg, hogy üzemanyag betöltésekor a lánckenő olajat is után kell tölteni.

— Repedezett fát óvatosan vágjunk, mert fennáll a veszély, hogy a lefűrészelt fadarabokat a lánc magával rántja.

— A motorfűrészek „egyszemélyesek", azaz kezelésükhöz csak egy személy szükséges. Ez az indításra és a munkára egyaránt vonatkozik. Más személynek tilos a gép hatósugarában tartózkodni.

— A lánc feszességét járó motoron ellenőrizni tilos!

— Lánccsere vagy szabályozás előtt a motort mindig állítsuk le!

— Ha új a fűrészlánc, olaj pótlólagos hozzáadásával, fokozott üresjárati fordulatszámmal 2—3 percig járassuk. Utána a lánc feszességét rögtön szabályozzuk. Az első 2—3 órában ne dolgozzuk teljes előtolásnyomással. Azt, ha azonnal nagy vágási teljesítménnyel dolgozunk, a lánc élettartama sínyli meg. A fűrészt mindig futó lánccal húzzuk ki a vágásból és új vágás megkezdése előtt mindig adjunk gázt.

— A láncot felhelyezése után futtassuk üresen, amíg olajnyomokat nem észlelünk rajta.

— A lánc feszessége, akkor jó, ha még belógás nélkül kézzel is húzható. Feszességét lehetőleg akkor szabályozzuk, ha a vezetőlemez és a lánc hideg. A vezetőlemez befogásakor és felerősítésekor a lemez fejét nyomjuk felfelé.

— A túl erős nyomás koptatja a tengelykapcsolót is.

— A terelőcsillagot naponta kétszer kenjük. A besüllyesztett kenőfúraton át zsírzópréssel (2 mm-es) rendes golyóscsapágyzsírt nyomjunk bele. Kenés közben a csillagot forgatni kell. (Zsírzócsillag nem minden típuson van!)

— Az élezési szöget látszólag nagy eltéréssel jelölik meg, például 35°-os, máskor 55°-os szöget adnak meg. Mind a két adat helyes lehet, ám megfelelő magyarázat hiányában zavart okozhatnak. A **35°-os adat** a reszelő tartását határozza meg, ha a 0°-nak a láncra merőleges reszelési irányt tekintjük.

A megreszelt fognak viszont a lánc irányától mérve így 55°-os lesz a (kiegészítő) szöge, ezen a tényleges élesítési szöget értjük.

AZ ELEKTROMOS

hajtású fűrészeket illetően főleg az áramot vezető kábellel kapcsolatban van eltérés. Speciális szabályok:

— A fűrészen bármit csak azután állítsunk, szabályozzunk, javítsunk, ápoljunk, ha a villásdugóját előzőleg kihúztuk a hálózati csatlakozóból.

— Esőben, nedves bozótban, vizes fán ne használjuk a fűrészt.

— Nagyon ügyeljünk, hogy a kábel ne kerülhessen a lánc elébe. Ezért legcélszerűbb a jobb vállon átvetve, magunk mögé engedni a kábelt, s úgy dolgozni, hogy a konnektor mögöttünk legyen (címkép).

— Inkább cipeljük a fát, mintsem hosszabbítgassuk a kábelt.

— Ha feltétlenül szükséges hosszabbító használata, azt, meg a kábelt laza pereccsomóval fogjuk össze és a toldást magasabb száraz

ágon, bakon, sima fakerítésen, ha egyik sincs: földbe szúrt nyelű gereblye fején helyezzük el.

— Csak kifogástalan, nem javított, ép kábelű és dugójú fűrésszel dolgozzunk, min. 16 A-s biztosítóról.

— Ha megszorul, megakad a lánc, azonnal húzzuk ki (vagy a segítőnk azonnal húzza ki) a falicsatlakozóból a dugaszt.

— Elektromos fűrészt vízzel, vizes oldattal, elektromos vezető folyadékkal ne tisztítsunk.

ÍGY HASZNÁLJUK

A láncfűrész speciális szerszám. Kezelése figyelmet és számottevő gyakorlatot igényel. Néhány használati szabályának betartása pedig elengedhetetlenül fontos.

Ezek:

Mindkét kezünkkel tartsuk az aránylag nehéz szerszámot, mert egy kézzel aligha vezethető biztonságosan (A kép).

A fűrész bekapcsolása előtt „üresen" próbáljuk ki a beállást, ügyelve, hogy a majd esetleg leeső darabok elől merre és hogyan léphetünk el.

A vágás végén nemcsak a fa, a fűrész is leesni kíván, s mozgásának lendülete ilyenkor veszélyesen viheti tovább a lábaink felé.

A helyes feltámasztás a jó vágás alapfeltétele. A darabot úgy helyezzük el, hogy a levágott része lehullása után se billenjen meg.

Deszkát középen feltámasztva először röviden alulról (1), aztán felülről (2) vágjunk be, úgy nem hasad (B kép).

Faágat először kissé alulról (1), aztán felülről (2) vágjunk át, s csak ha lehullott az ág, vágjuk le tőben is (3) a csonkot (C kép).

Nagyobb rönköt, gerendát mindkét végén feltámasztva először felülről (1), aztán alulról (2) vágjuk be (D kép).

Fűrészbak híján ki-ki lehetőségei és találékonysága szerint alakítson ki **alátámasztási megoldást** (címkép).

Rögzítetlen darabot ne vágjunk.

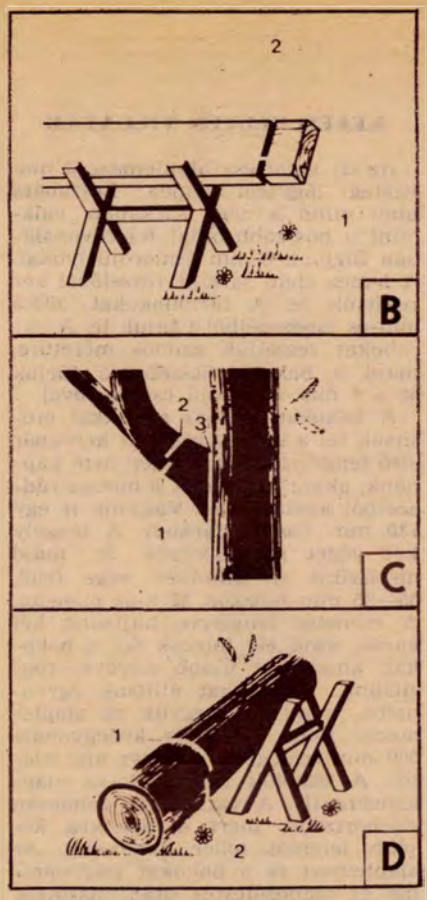

Vékony gallyakat, **magas létrán állva ne** vágjunk láncfűrésszel, mert a lehulló, felcsapó ágak hirtelen reflexmozdulatra késztethetnek, ami szinte bizonyosan balesethez vezet (E kép).

Fadöntéshez szakismeret is kell. Az egyenlőtlen koronájú, ferde növésű fa nehezen dönthető ellenirányban. A lezúduló korona útjában korbácsol, kisebb fákat, kerítést, tetőt pusztít, a felpattanó törzsvég kiütheti kézből a fűrészt, eltörheti a lábakat.

A döntés irányába vágjunk vízszintes, V-alakú, a törzs $1/4$-éig behatoló döntő hajkot, majd az ellenoldalról vágjuk át véglegesen a törzset.

ÖSSZEFOGLALVA:

A láncfűrész nem tartozik az egyszerű barkácsszerszámok közé. Ezért csak kezelését ismerő szakember vásárolja, vagy vegye kölcsön.

A láncfűrésszel történő fadöntés „kemény" szakma. A háromdiplomás értelmiségi se higgye, hogy leírásból, hallomásból elsajátíthatja azt, ami évek alatt ivódott a favágó szakmunkások idegeibe.

A láncfűrész kölcsönzési díja jó befektetés, de csak ha az „termel" a kölcsönzési idő alatt. Ahhoz pedig alapfeltétel a szakértelem és a gyakorlat.

Kezelési utasítás nélkül ne vegyünk és kölcsönözzünk ilyen gépet.

A gépet ne javítsuk, beállítására kérjünk meg szakmunkást.

Sz. J.

A Népművelési Intézet

országos pályázatot hirdet bemutató szakköri cím elnyerésére.

A pályázaton a természettudományos szakkörök közül (A) a csillagász, fizikai és biológiai szakkörök — a technikai szakkörök közül (B) a barkács-, modellező-, és elektronikai, illetve híradástechnikai szakkörök vehetnek részt.

A pályázat nyílt, tehát az A és B pontban felsorolt szakkörök minden külön megkötöttség nélkül indulhatnak. A pályázaton részt venni kívánó szakkörök a Népművelési Intézet Felnőttnevelési Osztályára az alábbi adataikat küldjék be: a) a szakkör neve és címe, b) a szakkörvezető neve és foglalkozása, c) a szakkör fenntartójának neve és jóváhagyása, d) a rendszeres foglalkozások helye és időpontja, e) a szakkör jellegének megnevezése (külön feltüntetve, hogy ifjúsági vagy felnőtt szakkör), f) a szakköri tagság létszáma a nevezés napján, g) mióta működik a szakkör?

A rendező szerv a nevezéseket a beérkezések sorrendjében veszi figyelembe. (Fenntartja az indokolt visszautasítás jogát.) Határidőn túl beérkező nevezések nem vehetők figyelembe. Azok a szakkörök, amelyeknek a nevezését a rendező szerv elfogadta, írásos értesítést kapnak és útmutatót, amely a részletes tudnivalókat is tartalmazza.

a) vetélkedő; elméleti és szakmai—gyakorlati feladatokkal,
b) módszertani tevékenységet dokumentáló dolgozat készítése,
c) kiállításon való részvétel.

A nevezési határidőről a Népművelési Intézet ad pontos felvilágosítást.

Értékelés és eredményhirdetés: 1975 december.

Az A és B alatt felsorolt hat kategóriából egyenként 3—3, tehát összesen 18 bemutató szakköri cím odaítélésére kerül sor. A bemutató szakköri címet elért csoportok anyagi támogatásban, a szakkörök vezetői pedig jutalomban részesülnek:

	támogatás összege a szakkör részére	jutalom összege a vezető részére
I. helyezettek	10 ezer	4 ezer
II. helyezettek	8 ezer	3 ezer
III. helyezettek	6 ezer	2 ezer

A szakköri támogatás az eddig végzett munka elismerése, és a két évi időtartamra szóló bemutató szakköri tevékenységgel kapcsolatos kiadások támogatására szolgál.

A pályázat lebonyolítását és értékelését a zsüri végzi, melynek joga az elért eredmények alapján az egyes díjkategóriák módosítása, illetve további jutalmak megítélése.

Budapest, 1975 március

NÉPMŰVELÉSI INTÉZET
1251 Budapest, I.,
Corvin tér 8. 359—730

FALNAK FUTÓ MONOCIKLI

Közismert tény, hogy jól táplálkozunk, s ráadásul mind kevesebbet mozgunk. Eredményéről a mérleg nyelve árulkodik. Felesleges kilóink csökkentésének érdekében Amolett kekszet eszünk, ebéd helyett tízóraizunk stb. De az igazán hatásos, s főleg egészséges testedzésre már egyáltalán nem, vagy csak alig fordítunk időt. Igaz, hogy nehéz elkezdeni, ám ha naponta pl. kocogunk, a rendszeres edzés hatása nem marad el. De rossz időben nem kocoghatunk, holott a fogyás feltétele a rendszeres mozgás. A kocogást azonban rossz időben helyettesíthetjük is. Kiegészítésként kerékpáron tapossunk le 10—20 kilométert. Hogy miként? Egyhelyben, falnak futó monociklin. E szokatlan, ám érdekes megoldást NSZK-beli laptársunk, a „Selbst" leírása nyomán ismertetjük.

A szobai kocogógép használatához kerékpározni sem kell tudnunk, hiszen a gépet rögzítjük, első villáját a falhoz erősítjük. A kerékpár „kocogógéppé" alakításához csupán az első kereket kell kiszerelnünk. Használatához viszont két új alkatrész szükséges, amelyeket magunk is összeállíthatunk.

KERÉK HELYÉN VILLATÁM

Az új alkatrész alaplemeze 3 mm vastag lágyacél lemez. Leszabása után mind a négy sarkában, valamint a hosszabb oldal felezővonalában fúrjunk 6 mm átmérőjű lyukat. A lemez éleit, sarkait reszelővel kerekítsük le. A tartóbakokat 30×5 mm-es laposacélból vágjuk le. A darabokat reszeljük azonos méretűre, majd a bakokat összefogva fúrjuk át a 8 mm átmérőjű csigafúróval.

A bakokat M 8-as anyákkal erősítsük fel a készen vásárolt kerékpár első tengelyére. Ha esetleg nem kapnánk, akkor a tengelyt 8 mm-es rúdacélból készítsük el. Vágjunk le egy 130 mm hosszú darabot. A tengely két végét gömbölyítsük le, majd metsszünk rá mindkét vége felől, 35—35 mm hosszon M 8-as menetet. A menetes tengelyre hajtsunk két anyát, azok elé húzzuk fel a bakokat, amelyeket újabb anyával rögzítsünk. A bakokat állítsuk egyvonalba, majd úgy tegyük az alaplemezre, hogy a tengely középvonala 300 mm-re legyen a lemez alsó élétől. A bakokat hegesszük az alaplemezre (1). A varratokat gondosan ellenőrizzük, mert a bakokra később jelentős teher nehezedik. Az alaplemezt és a bakokat zsírtalanítás és alapozófestés után mázoljuk be fekete Mini-zománccal.

GÖRGŐS FÉKPAD

A falra erősített kerékpár hátsó kerekét csak akkor tudjuk hajtani, ha alája görgős bakot helyezünk. A görgőket keményfából vagy műanyagból (pl. danamid rúdból) célszerű kiesztergálni. Átmérőjük 60—70 mm, hosszuk 95 mm. A görgők közepébe készítsünk 14,1 mm-es furatot a tengely, pontosabban a távtartó cső számára. Tengelyként M 10×130-as hatlapfejű csavart használjunk. A 100 mm hosszú távtartócsöveket 14 mm átmérőjű, varrat nélküli vezetékcsőből vágjuk le.

A görgőket összefogó deszkákat vágjuk 600 mm hosszúra, majd összefogva készítsük el a felerősítő furatokat. A csavarokat üssük az egyik oldallap furataiba, majd a csavarszárakra húzzuk fel a simára csiszolt palástú távtartócsöveket, azokra meg egy-egy alátétet. A görgőket csúsztassuk a csőbetétekre, s föléjük tegyünk újabb alátéteket. A bak másik oldallapját üssük a csavarszárakra, majd M 10-es anyákkal szorítsuk össze az alkatrészeket (2). Ha jól dolgoztunk, akkor a görgők szorosan, de nem túl nehezen forognak a távtartócsöveken. A nehezen forgó görgők helyettesítik majd a terep „nehézségeit", így a fékpad szerepét töltik be.

A görgős bakot két (olajozónyílás nélküli) első kerékagyból is kialakíthatjuk. Az agy két küllőkoszorúja közé szigetelőszalaggal erősítsünk sűrűn egymás mellé fektetett, 6×6 mm-es keményfa léceket, majd húzzunk rájuk egy 38—40 mm átmérőjű, 90 mm hosszú, vastag falú, vászonbetétes gumi- vagy alumíniumcsövet. E görgőket azonban ne deszkalapokkal fogjuk közre, hanem egyenlőtlen szárú L-acélidomokra csavarozzuk fel (3).

VILLATÁM A FALON

Kerekes „kocogógépünket" csak úgy használhatjuk, ha a kerékpár első villáját kb. 350 mm magasan a falra erősítjük. Ehhez a villatámot a falra kell rögzítenünk. Itt alaplemezünk 28 collos kerékpárokhoz méretezett (alsó éle kb. 70 mm-re legyen a padlótól). A villatámot szorítsuk a falhoz, szélső lyukait jelöljük át a falra, s közben ellenőrizzük

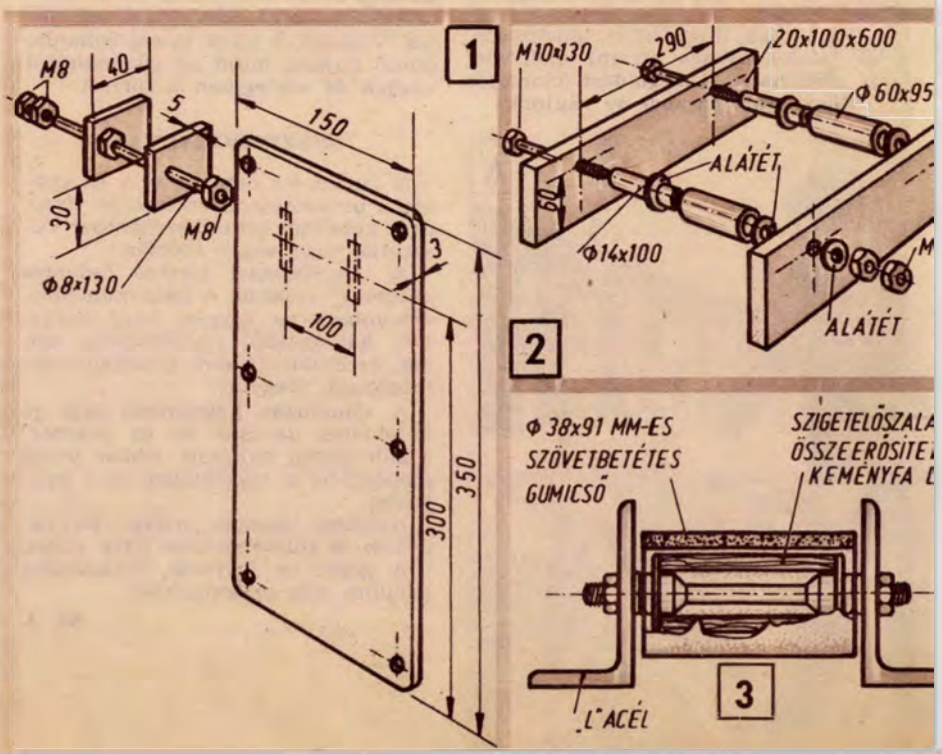

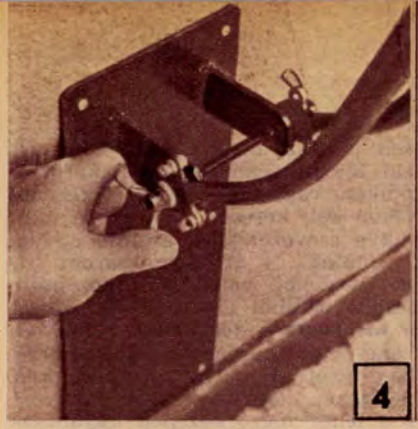

tengelyének vízszintességét. A falba készítsünk lyukat a műanyagtiplik számára. Ha a lyukak mindegyike téglába került, akkor a tipliket máris a helyükre nyomhatjuk. Ám ha a lyukak a téglák közötti habarcsba kerültek, akkor a tiplikre kenjünk híg gipszet, a lyukakba pedig fecskendezzünk vizet, s a tiplit csak ezután nyomjuk a lyukba. A gipsz megkötése és megszáradása után a villatámot hengeres, vagy félgömbfejű facsavarokkal erősítsük a falra.

Ezt követően a kerékpárról szereljük le az első kereket. Az első villaszárak saruit csúsztassuk a villatám menetes tengelyének kiálló száraira, majd egy-egy alátét felhúzása után szárnyas, vagy hatlapú anyákkal rögzítsük a bakokhoz (4). A kerékpár vázát állítsuk merőlegesen az első villa száraira — mintha egyenesen haladnánk —, s a fékpad görgőire tegyük a hátsó kereket. [Mindkét görgőre (5) egyaránt támaszkodjék.]

Ha a görgők nagyon nehezen, vagy alig forognak, akkor szereljük szét a fékpadot, s a betétcsöveket csiszolópapírral koptassuk simára, majd zsírozzuk be. Az első kerékagyakból kialakított görgők könnyebb futást tesznek lehetővé, ezért a tengelykúpokat hajtsuk kissé beljebb. Az ellenanyákat azonban ne felejtsük el meghúzni!

MÉRJÜK IS A TELJESÍTMÉNYT!

A kocogógép hasznosságát azonban ne csak izmaink fáradtságával, vagy a „ledolgozott" dekák számával, hanem a „lekerekezett" kilométerekével mérjük. Ehhez azonban egy, kerékpárra szerelhető fordulatszámláló is szükséges (6). Számlálót (időnként) a Keravill üzletekben vásárolhatunk.

A hátsó kerék tengelyvégének jobb oldali anyáját csavarjuk le, a tengelyre húzzuk fel a számláló lemezpapucsát, majd az anyával rögzítsük. A kerék egyik küllőjére csavarjuk fel a számláló továbbító csapját. Az alkatrész magasságát pontosan állítsuk be, mert a számláló csak így működik biztonságosan. E számláló azonban csak a kerék fordulatait regisztrálja, ezért célszerű egy átszámító táblázatot is készítenünk. (A 28 collos kerék például fordulatonként 2,23 m-t tesz meg. Tehát 1 km megtételéhez a keréknek 454-et kell fordulnia.) ★

Gyerünk a szabadba!

Irány a természet lágy öle ilyen tájt, legalábbis azok számára, akiknek némi hétvégi telekre sikerült szert tenniük.

Sokféle kerti ezermester ügyködik szorgosan hazánkszerte! Mindannyiunk által kedvelt a *fűre ne lépj!...* típus. Ő először csupán üres földdarabot mondhat magáénak, s hagyja rajta szeretteit kedvükre, össze-vissza mászkálni. Így hamarosan jól kivehető hadi ösvények keletkeznek. Csak erre vár! S máris hinti be a területet fűmaggal, s jelöl ki új sétautakat ellenkező irányba és haránt és körbekarikába. Pár nap múltán megkezdődik az izgatottan vidám páros felelgető, melyből kiderül, hogy hozzátartozói továbbra is a legrövidebb úton kívánnak eljutni például ama bizonyos kicsiny bódéhoz, ha lépteik alatt fű serken, akkor is! Ám a belevaló *fűre ne lépj!* egyén nem hagyja magát, hanem holdvilágos éjjel titkon kioson, hogy féltett pázsitját szemmel alig látható drót-tal kerítse körbe, úgy bokamagasságban. S nem teszi ezt hiába! Népesebb család esetén hajnalban legalább öt bűnös esik hasra, szappanját-törülközőjét ordítva szórva szerteszét, mielőtt rövid úton a vízcsaphoz mosakodni eljutna. S míg morcosan szedegeti cuccait, sor kerülhet a tiszaüsemöki dobbantó-kontycibálós népi táncra, melynek során végre tisztázódik, hogy mi vagyunk-e azért a nyomorult, nyűves fűért, avagy megfordítva?!

Még viccesebb a *sehová ne lépj!* féle. Vendégeit keserves képpel, nyüszítve üdvözli. Még belépés előtt térdenállva könyörög, hogy ne szuszogj erősen, mert elgörbülnek a virágai, né nézd a füvet hosszasan, mert esetleg belappad, s egyáltalán, állj vigyázzba, moccanatlan, mert a kerti út se a kedvedért van, hisz nem azért rakosgatta egyenkint egymás mellé a kismirglizett, megmosott kavicsokat, érdekes! Ha esetleg iszamos terméskő lépcsőjén megcsúszva, fenékfékkel visítozva siklasz, máris aggódva lépdel a kőhöz, megszemlélni, hogy ügyetlen tomporod nem tett-e kárt benne?

Óvatos megközelítést igényel a *szorgalmatos* telkes is. Még csak a kerítéstől ordibálsz befele, hogy helló, van-e itt valaki, még be sem tértél hozzá, ám mégis, mire lelkendezve előkerül, máris színpompás, változatos látványt nyújtasz a számára. Éppen két tenyeredet bámulod tűnődve, mindkettő tetszetősen tengerzöld, s ragacsos a kerítés friss festékétől, meg zöldsávos a kabátod eleje, meg zöldspricces a cipőd talpa, meg nonfiguratív zöldfoltos valamennyi zsebkendőd. Befele már vigyázatosabban haladsz, ám hiába, mert tegnap esti látogatásod óta, hajnalban gödröt ásott oda, ahová nem is gondolnád, s mire kurjantana, hogy ügyelj komám, oda majd madáritatót tervezek, addigra már a mélyedés alján csücsülsz, némi agyagos talajvíz, s három használt buszjegy társaságában, s körbe hordozod bágyadt tekintetedet, megszemlélni, milyen arcot vágnak láttadon a többiek.

Ismert a *pedig egyébként szívesen* típus is. Órák hosszat henceg, milyen csodás gyümölcsöt, zöldséget termeszt, s semmit nem ismer az életből, aki meg nem kóstolta! Ám ha vitaminra sóvárogva valóban beállítasz hozzá, legott kiderül, hogy sajnos csuromsár a zöldség, illetve rém fonnyadt, és most permetezte mind a gyümölcsét, miáltal nem adhat, pedig egyébként szívesen megtenné!

Végül akad persze olyan szabadtéri barkácsoló is, aki „csupán" azért eszkábál, reszel, fúr, farag, azért kapál, gereblyél, ás, locsol hogy kis telke mielőbb használatba kerülhessen. Persze, az ilyeneket a korábban ismertetettek egyszerűen képtelenek megérteni.

G. Szabó Judit

EM színkód

Életünkben a színeknek rendkívül fontos szerepük van. Gondoljunk csak a villanyrendőrre, vagy a KRESZ-táblákra, amelyek óvják az életünket. Ám a színek nemcsak a köznapi, hanem a műszaki életben is jelentős szerepet töltenek be, ahol kódként is használják azokat. A színjelek általában „szakosítottak", azaz szakterületenként mindig mást jelentenek. A jelöléseket azonban csak a szakemberek ismerik, ők is főként a „sajátjukat". Pl. a lakatosok és a szerszámkészítők a fémanyagok, a csőszerelők pedig a csővezetékek színjelei között igazodnak el biztonságosan. A barkácsolóknak viszont majdnem mindegyiket illenék ismerni, hiszen munkájuk során fémmel, fával stb. egyaránt foglalkoznak. Aki pedig figyelmen kívül hagyja a színjelzéseket, azt bizony sok kellemetlen meglepetés — néha még baleset is érheti. A színkódok „útvesztőiben" könnyű eltévedni, s hogy ez ne történjék meg, cikkünkben ismertetjük a gyakrabban használatos színjelöléseket és hátulsó színes borítónkon be is mutatjuk azokat.

Acélok színjelölése

Az acélok különféle minőségét szabad szemmel lehetetlen pontosan megállapítani. Ezért közvetlenül gyártás után az anyagokra színjeleket festenek. (A jelölés módját az MSZ [Magyar Szabvány] 499 szabvány írja elő.) A minőség jelöléséhez tizenkét színt használnak. A szabványosított acélok pontos minőségét egy, két, vagy három, egymás mellé festett színes sávval jelölik.

A színjelzések mindegyike egy-egy meghatározott anyagminőségnek felel meg. A műszaki életben viszont minden szabványosított acélt rövidített minőségi jellel (pl. A 34.11) látnak el. Az A-betű acélt, az első két szám az anyag szavatolt szakítószilárdságát jelenti, míg az utolsó kettő a szabványszám két végső számjegye (pl. az MSZ 111-é = 11). A következőkben néhány, gyakrabban használt acél színjelét, az anyagok minőségi jelét, valamint fontosabb jellemzőit ismertetjük.

Az ötvözetlen gépacélok (MSZ 111) szakítószilárdsága az anyag széntartalmától függ. A kevesebb széntartalmúak általában hegeszthetők hidegen is (de melegen még jobban hajlíthatók, kovácsolhatók, forgácsolhatók). Csak igénytelen alkatrészek készítésére alkalmas a színjel nélküli A 00.11. A többiekből tengelyek, rudazatok stb. készülnek. Színkódjaik: **vörös = A 34.11, szürke = A 37.11, zöld = A 42.11, fehér = A 50.11, kék = A 60.11, sárga = A 70.11 (A).**

Az **ötvözetlen szerkezeti acélokból** (MSZ 112) hengerelt idomokat állítanak elő. Ezek az acélok is jól hegeszthetők, hajlíthatók, kovácsolhatók, forgácsolhatók. Főként tengelyek, csapok stb. készítésére alkalmasak. Az A 00.12 jelű acél csak kevésbé igénybe vett alkatrészek anyagául jó. Színjele nincs. További színjelek: **vörös-fehér = A 34.12, szürke-fehér = A 37.12, zöld-fehér = A 42.12, barna = A 44.12 (B).**

Durva lemeznek nevezik a 8 mm-nél vastagabb acéllemezeket. Szabványszámuk MSZ 21. A durva lemezek hegeszthetősége a szakítószilárdságuk emelkedésével fokozatosan csökken. Az A 70.21 minőségű pedig egyáltalán nem hegeszthető, sőt alig forgácsolható. A többi viszont jól forgácsolható. A durva lemezekből kevésbé igénybe vett alkatrészek készíthetők. Színjeleik: **nincs = A 00.21, vörös = A 34.21, szürke = A 37.21, zöld = A 42.21, fehér = A 50.21, kék = A 60.21, sárga = A 70.21 (C).**

A **középlemezek** 3,0—7,5 mm vastagságúak. Szabványszámuk MSZ 322. Általában jól hegeszthetők. A szakítószilárdság növekedésével a lemezek egyre inkább csak melegen hajlíthatók. Az A 60.22 és az A 70.22 minőségű lemez kivételével jól megmunkálhatók. A középlemezekből kevésbé igénybe vett alkatrészek készíthetők. **Színjeleik, szakítószilárdságaik azonosak a durva lemezekével.**

A 3 mm-nél vékonyabb lemezek a **finom lemezek** (MSZ 323). Közülük **a fekete, a pácolt, a hidegen hengereltek színjelzés nélküliek.** Minőségüket a szakítószilárdsági szám helyett római számok jelzik, pl. A II.23. A finom lemezek mindegyike jól hegeszthető, alakítható. **Az előírt szakítószilárdságú finom lemezek tulajdonságaira és színjelölésére a durva és középlemezeknél elmondottak érvényesek.**

Köznyelven vasbetonnak nevezik az acélrudakkal merevített betont. Az ilyen épületelemek, pl. gerendák rendkívül szilárdak. Az acélváz kialakításához speciális, ún. **betonacélokat** (MSZ 339) használnak. E bordázott szelvényű rudakat minden építkező ismeri. Azt viszont már kevesen tudják, hogy csak egy fajtáját, mégpedig a 34.21 B minőségűt lehet hegeszteni, hidegen hajlítani, forgácsolni. A többi betonacél nem hegeszthető, s csak melegen hajlítható. Színjelzésük: **nincs = 34.21 B, lila = 50.35 Bm, lila-rózsaszín = 50.35 BmK, zöld-kék-barna = 60.42 Bm, ezüst = 75.50 Bm (D).**

Színek a csöveken

A különféle fűtési és melegvízszolgáltatási csővezetékek színjelzéseit is szabvány, az MSZ 2981 írja elő. E színjeleket általában karmantyúkon, vagy csőre kötözött kis táblákon kell keresni. A jelek itt mindig a csővezetékben áramló anyagra utalnak, s általában három színes mezőből, valamint a középsőre festett betűből állnak. Ezek szerint a **kisnyomású gőzvezeték** színe narancs-sárga-narancs (a sárga mezőben fekete **F** betű). A csapadékvíz vezetékét zöld-fehér-zöld sávokkal, s a fehér mező közepén ugyancsak fekete **F** betűvel jelölik. A **melegvízfűtés felszálló ágára** mindig zöld-fehér-zöld színekből álló jelzést, s a fehér mezőben pedig cinóbervörös **F** betűt festenek. A melegvízfűtés visszafolyó vezetékét az előbbivel azonos színű mezők jelzik, viszont az **F** betű színe kobaltkék. E jelöléshez hasonló a forróvízfűtés csővezetékének színkódja is, de a fehér mezejét két oldalról függőleges, vörös vonalak határolják. A felszálló vezetéket vörös, a visszafolyót pedig kék színű **F** betűvel jelölik.

A melegvíz-szolgáltató csövek színjele zöld-fehér-zöld sáv, a fehér mezőre festett karminpiros **V** betű a felszálló, a lila **V** betű pedig a kerülő csővezetéket jelöli. A hideg vizet szállító csöveket zöld-fehér-zöld sávokkal, s a középsőre festett világoskék **V** betűvel különböztetik meg (E).

Mi van a gázpalackokban?

Bizonyára a laikusok is megfigyelik, hogy a gázpalackok nyakán vagy vállán különböző színűre festett gyűrű van. Ezek a fontos jelek a palackok tartalmára utalnak. Az MSZ 6292 szabvány szerint a piros sávval jelölt palackokban éghető gáz, pl. hidrogén, a sárgával jelöltben dissous gáz, a kékkel bemázoltakban oxigén, a zölddel jelzettekben nitrogén, a szürke színű gyűrűsökben pedig széndioxid, a lilával jelzettben sűrített levegő van (F). Általános előírás, hogy a hegesztő reduktorok és pisztolyok szelepeit, csatlakozóit is a palackok színével azonosan jelölik meg. Így előzik meg a csatlakozáskor előfordulható végzetes cserék lehetőségét.

Faanyagok színkódja

A faiparban a fűrészelt faanyagok minőségét ugyancsak színekkel jelölik. A különböző színű csíkokat az anyag bütüjére festik. E jelek ismerete különösen fontos a barkácsolóknak, hiszen nem mindegy, hogy pénzükért milyen faanyagot kapnak. Piros jelzést az első osztályú faanyagokra festenek. A másodosztályúaknak kék, a harmadosztályúaknak meg sárga csík a jele. Fekete csíkkal jelölik a negyedosztályú anyagokat (G).

—os—

rajz: BÉRCZI OTTÓ

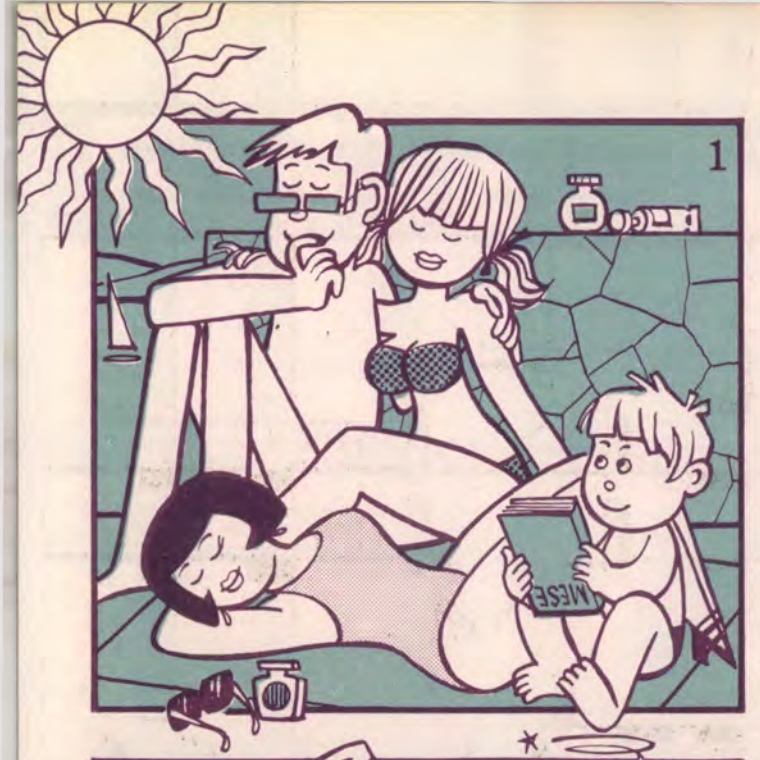

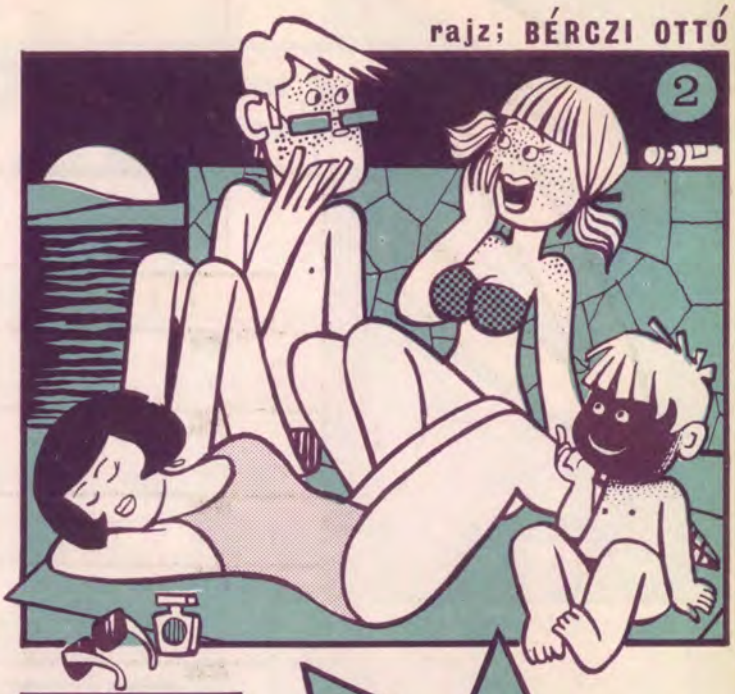

A MAKSY CSALÁD MINI ÖTLETEI

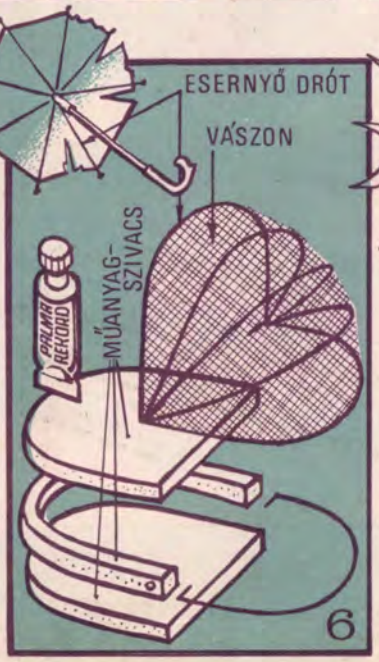

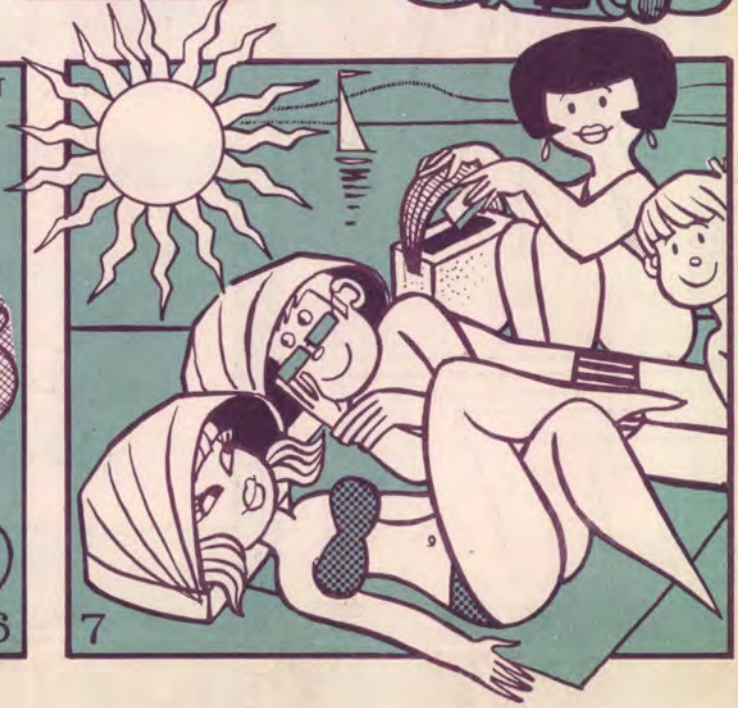

SZERMESTER

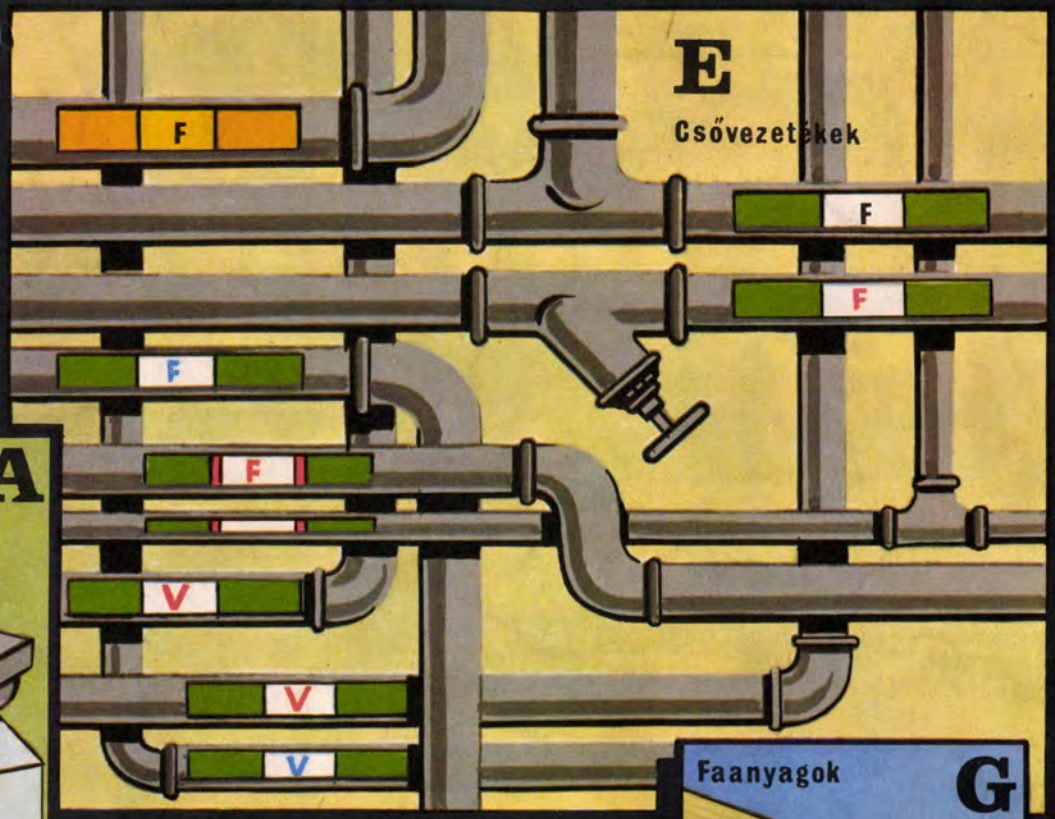

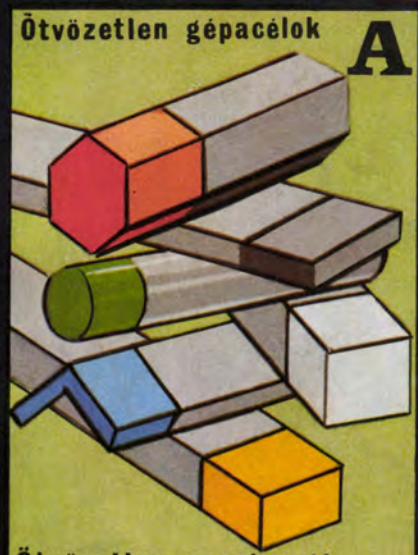

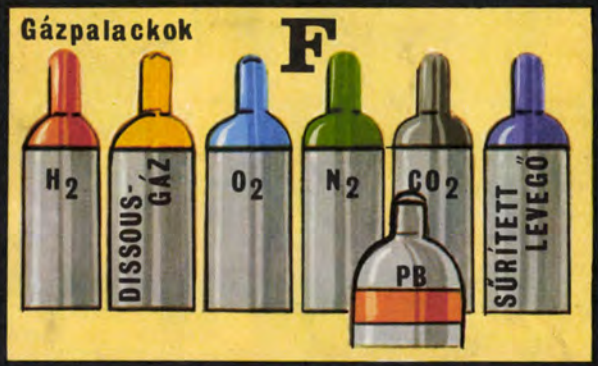

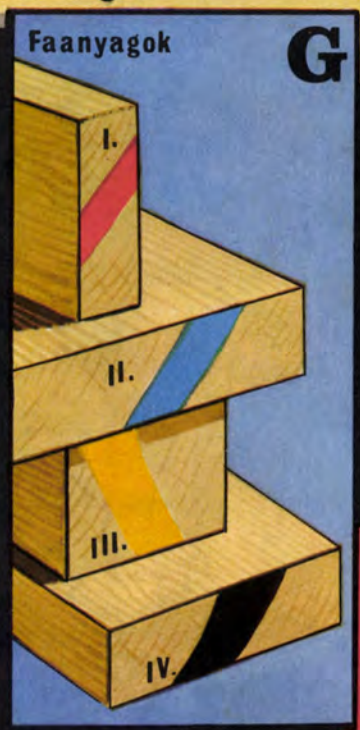

BERCZ

75/5

Ára: 4,— Ft